

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Матеріали

студентської наукової конференції
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

**ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ОБЛІКУ**

20-22 квітня 2021 року

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2021

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (20-22 квітня 2021 року). Факультет фінансів, підприємництва та обліку. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2021. 71 с.

До збірника увійшли статті студентів факультету фінансів, підприємництва та обліку, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2021

Облікове забезпечення управління витратами в умовах ощадливого виробництва

Будь-які витрати суб'єкта господарювання, а особливо ті, які є результатом здійснення основних виробничих операцій, маніпулятивні об'єкти, що визначає потребу застосування набору управлінських дій відносно їх визнання та систематизації. У разі ефективного управління витратами виробництва суб'єкт господарювання може досягти конкурентних позицій, які полягають у зростанні прибутковості, підвищенні якості продукції (послуг), збільшенні частки ринку тощо. Наведені позиції характеризують мету застосування концепції ощадливого виробництва при управлінні витратами, яка передбачає врахування потреб кінцевих споживачів (виготовлення тільки тієї продукції, яка користується попитом), оцінювання виконання виробничих програм за низкою параметрів (поліпшення кожного з етапів виробництва та просування продукції на ринку), виконання виробничих програм без втрат (процес виробництва як єдине ціле, відсутність простоїв та браку мінімізує витрати), постійність застосування даної концепції (потребує розроблення пропозицій з постійного удосконалення виробничої та інших видів діяльності) тощо.

Основою концепції ощадливого виробництва слугує твердження, що «ощадливе виробництво являє собою підхід до управління суб'єктом господарювання, спрямований на підвищення якості роботи за рахунок скорочення втрат» [1, с. 140]. Отже, досягнувши рівня ощадливого виробництва, суб'єкт господарювання не тільки зменшує свої витрати, але й за рахунок підвищення якісних параметрів продукції забезпечує збільшення обсягів реалізації. Тож узявши за основу принципи ощадливого виробництва, управлінський персонал при розробці моделі управління витратами повинен адаптувати до них організаційні аспекти підсистеми бухгалтерського обліку витрат виробництва.

У системі бухгалтерського обліку витрати ідентифікуються в процесі здійснення господарських операцій, які призводять до зменшення ресурсів суб'єкта господарювання або ж до збільшення його зобов'язань. Зважаючи на наведені параметри визнання витрати, витрати виробництва – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, які здійсненні у ході виконання виробничих програм.

Облікове забезпечення управління витратами виробництва – це сукупність облікових даних про витрати виробництва, яка оброблена за допомогою обраних методологічних правил визнання, оцінки, класифікації та подана за змістом показників і формою відповідно до можливостей обраної форми ведення бухгалтерського обліку.

Використання положень концепції ощадливого виробництва при організації обліку витрат у першу чергу вплине на методичну та технологічну складові, адже саме вони визначають зміст, релевантність поділу, формат даних, які використовуються управлінським персоналом для прийняття рішень, зокрема щодо зменшення витрат.

З метою формування релевантного облікового забезпечення управління витратами виробництва доцільно розширити межі аналітичного обліку. Поряд з традиційними аналітичними розрізами (види виробництв; значення виробництв у виконанні виробничих програм; виробничі програми; виробничі підрозділи; види продукції та замовлення; види витрат; елементи (статті) калькуляції) доцільно ідентифікувати розрізи, які надаватимуть інформацію про витрати на якісне поліпшення продукції (послуг), витрати на просування їх на ринку, витрати, пов'язані з невикористанням новітніх підходів до організації виробництва. Наведений підхід дасть змогу отримання управлінським персоналом всієї необхідної інформації для забезпечення дотримання принципів ощадливого виробництва.

Список літератури

1. Ляхович Г.І. Концепція ощадливого виробництва: основні положення та вплив на організацію обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. Вип. 3 (33). С. 139-146.

Аліна Борідка
Науковий керівник – доц. Кузь В.І.

Особливості вимірювання й огляду фінансових результатів при аудиті фінансової звітності суб'єкта господарювання

Аудит фінансової звітності суб'єкта господарювання – це складний системний процес застосування різнопланових дій аналітичного та контрольного характерів. З метою раціонального проведення аудиторської перевірки відповідно до МСА 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» [1] аудитор повинен отримати розуміння базових обліково-управлінських процесів, зокрема тих, які пов'язані з вимірюванням і оглядом фінансових результатів суб'єкта господарювання.

Необхідність ужиття наведених дій пов'язане з тим фактом, що управлінський персонал, переслідуючи опортуністичні цілі, може маніпулювати показниками фінансових результатів за допомогою як прямих (власна стратегія та стратегії конкурентів; цінова політика, збутова політика, ідентифікація невиробничих витрат тощо), так і непрямих методів (створення резервів і забезпечень, маніпулювання елементами облікової політики, ідентифікація доходів і витрат майбутніх періодів тощо).

При вимірюванні та огляді фінансових результатів аудитор оперує різноплановою інформацією, а саме: ключовими показниками фінансово-господарської діяльності (фінансовими та нефінансовими); ключовими коефіцієнтами та тенденціями розвитку виробничої діяльності; внутрішніми регламентами інформаційного оброблення ключових показників діяльності; бюджетами, прогнозами, інформацією за сегментами та сегментними звітами за підрозділами та рівнями; показниками оцінки роботи персоналу та політикою стимулювання; порівнянням показників діяльності суб'єкта господарювання з показниками конкурентів тощо. Тобто аудитор комплексно підходить до оцінки результативних показників діяльності

суб'єкта господарювання на основі аналізу інформації із зовнішнього та внутрішнього економічних середовищ. Зовнішньою інформацією можуть виступати звіти аналітиків, кредитно-рейтингових агенцій, спеціалізовані публікації тощо.

Аудитор у ході вимірювання й огляду фінансових результатів суб'єкта господарювання може виявити неочікувані результати або тенденції, які вимагають від управлінського персоналу встановлення їх причин, а також ужиття коригувальних заходів. Також показники ефективної роботи суб'єкта господарювання можуть указувати аудитору на те, що ризики викривлення проміжних і кінцевих фінансових результатів діяльності справді існують.

Для прикладу: показники ефективності фінансово-господарської діяльності можуть свідчити про незвичне зростання швидкими темпами прибутковості суб'єкта господарювання порівняно з іншими суб'єктами господарювання цієї галузі. Така інформація, особливо у поєднанні з іншими чинниками, такими як премії за результатами роботи або стимулюючі винагороди, може свідчити про потенційний ризик опортуністичної поведінки управлінського персоналу при узагальненні облікових даних і складанні фінансової звітності.

Зібрана інформація не тільки відповідає критеріям достатніх і відповідних аудиторських доказів, але й дозволяє раціонально підійти до планування аудиту окремих тверджень фінансової звітності.

Отже, вимірювання й огляд аудитором фінансових результатів суб'єкта господарювання дозволяє ідентифікувати різні види потенційних викривлень інформації та чинники, які впливають на ризики суттєвих викривлень, а також допомагає визначити характер, строки та обсяги подальших аудиторських процедур.

Список літератури

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: <http://www.apu.com.ua>. (дата звернення: 19.02.2021).

Оцінка загроз фінансовій безпеці України

Фінансова безпека є складовою економічної безпеки держави. Між ними існує тісна взаємозалежність, такі ж зв'язки спостерігаються і між складовими фінансової безпеки. Для успішного забезпечення ефективного функціонування усіх складових фінансової безпеки необхідна чітка система оцінки її рівня. Вона представлена Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки, які враховують специфіку функціонування економіки України, проте не беруть до уваги індикатори, які досліджуються на міжнародному рівні, зокрема етика і корупція, марнотратство державних коштів [1].

Опираючись на методичні рекомендації, нами розраховано інтегральний показник фінансової безпеки та значення його складових (табл. 1).

Таблиця 1

Розрахункові значення субіндексів та інтегрального показника фінансової безпеки, %

Субіндекс:	2015	2016	2017	2018	2019
- бюджетної безпеки	63,7	61,8	63,6	44,7	66,6
- боргової безпеки	36,6	38,0	39,9	42,4	48,2
- грошово-кредитної безпеки	44,9	54,9	54,5	42,3	36,5
- валютної безпеки	45,1	51	67,2	69,8	65,8
- банківської безпеки	37,1	35,5	43,2	46,1	27
- небанківського фін. ринку	36,1	32,4	27,8	33,9	34,9
Інтегральний показник фінансової безпеки України	45,0	46,9	51,1	47,2	47,8

Джерело: побудовано та розраховано автором

Значення інтегрального показника у 2015-2019 роках знаходилось на небезпечному рівні. Розрахунок впливу факторів дав змогу визначити, саме які зі складових найвідчутніше впливають на результативний показник. Це важливо, оскільки, дає змогу при реалізації державної фінансової політики, в першу чергу, упереджувати негативні впливи внутрішніх і зовнішніх чинників на фінансову безпеку, сконцентруватися саме на

чинниках, які суттєво, визначально впливають на підсумковий показник.

Існують зовнішні та внутрішні загрози фінансовій безпеці України. Серед зовнішніх загроз зазначаються: обмежений доступ до світових фінансових ринків, значна залежність економіки від експортних та імпорتنих операцій, зростання дефіциту платіжного балансу, залежність від зовнішніх кредиторів. Внутрішніх чинників виділено значно більше, серед яких: нерівномірний розподіл податкового навантаження на суб'єктів господарювання; вплив капіталу за кордон; низький рівень бюджетної дисципліни; зростання державного боргу; тінізація економіки; значний рівень доларизації економіки; недостатній рівень капіталізації фінансової системи, тощо.

Розглянувши загрози забезпечення фінансової безпеки, пропонуємо такі шляхи підвищення її ефективності: проведення заходів спрямованих на поліпшення позицій України в міжнародних рейтингах, здійснювати заходи, спрямовані на збільшення рівня надходжень до державного бюджету та оптимізації видатків, зменшувати рівень централізації фінансової системи держави, розробити ефективну систему реструктуризації державної заборгованості, активізувати роботу, спрямовану на захист системи безготівкових розрахунків, знижувати вартість кредитних ресурсів, здійснювати заходи з попередження спекуляцій із валютним курсом, забезпечення оптимального рівня співвідношення кредитування в іноземній та національній валюті, стимулювання розвитку фінансової грамотності учасників небанківського фінансового ринку.

Отже, забезпечення належного рівня фінансової системи є важливим напрямком діяльності держави, адже вона здійснює вагомий вплив на загальний стан національної безпеки країни.

Список літератури

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 9 жовтня 2013 р. № 1277. URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.html.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Актуальні проблеми мотивації персоналу

Ефективне керівництво, мотивація і лідерство роблять успішним будь-який бізнес. Серед цих факторів мотивація персоналу відіграє найважливішу роль, оскільки її актуальність полягає у виявленні та задоволенні потреб підлеглих організації. Мотивація – це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до діяльності, визначають поведінку, форми діяльності, надають цій діяльності спрямованості, зорієнтованої на досягнення особистих цілей і цілей організації. Мотивація – це сукупність усіх мотивів, які впливають на поведінку людини [1, с. 16]. Оскільки процес діяльності організації можна добре спланувати і організувати, мотивація – це найважливіший фактор підвищення ефективності її діяльності.

Проблема ефективної мотивації завжди постає перед керівництвом організації. Прийнято визначати причини відсутності мотивації підлеглих перед застосуванням мотиваційних стратегій. Виділяють чотири типи причин, які називають мотиваційними пастками: – невідповідність цінностей, відсутність відчуття власної ефективності, руйнівні емоції та помилка атрибуції [2]. Для кожної з причин розроблені мотиваційні стратегії для звільнення з-під пасток і відновлення ефективної діяльності, здорової зацікавленості й активного залучення у робочий процес працівника. У наступних абзацах ми розкриємо мотиваційні пастки і запропонуємо способи їх уникнення.

Перша причина – «невідповідність цінностей» – обґрунтовується недостатнім розумінням підлеглих важливістю поставленого завдання. Керівник повинен створити атмосферу зацікавленості у виконанні завдання, визначити його цінність, важливість ту подальшу користь, яку становить виконане завдання для працівника.

Наступна причина – «відсутність власної ефективності» – полягає у невпевненості працівників. Вони вважають, що спектр

їхніх можливостей недостатній для виконання поставленого завдання. Формування відчуття впевненості та компетентності працівника – одне з головних завдань успішного керівника. Проте існують випадки, коли працівники відчують себе надмірно кваліфікованими, а це вже проблема. Будь-який працівник помиляється, а самовпевнений наполягає на недосконалому поставленому завданні, відхиляючись від відповідальності.

Третя причина – «руйнівні емоції» – пояснюється присутністю депресії, тривоги або гніву в емоційному стані працівника. Важливо наладити комунікацію для того, щоб з'ясувати й усунути цю мотиваційну пастку підлеглого. Негативні емоції одного працівника можуть впливати на інших і знижувати продуктивність всієї команди.

Остання мотиваційна пастка – «помилка атрибуції» – з'являється, коли перед працівником постають труднощі під час виконання поставленого завдання. Як наслідок – прокрастинація, невиконане завдання або його некваліфіковане виконання. Грамотний керівник повинен з'ясувати причини, які трапились на шляху у підлеглого, щоб передбачити наступні такі пастки.

Отже, максимальне залучення керівництва у проблеми персоналу сприяє усуненню мотиваційних пасток серед працівників ті відновленню їхньої мотивації. Кожна встановлена причина закликає керівництво всебічно аналізувати персонал, з'ясовувати відсутність проявів ініціативи, наполегливості, відповідальності та зацікавленості в роботі. Визначивши причину відсутності мотивації серед підлеглих, застосувавши правильну мотиваційну стратегію, керівник може знову запустити ефективний процес діяльності підприємства серед персоналу.

Список літератури

1. Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. К.: КНЕУ, 2002. С. 16
2. Richard E. Clark, BrorSaxberg 4 Reasons Good Employees Lose Their Motivation: Harvard Business Review // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hbr.org/2019/03/4-reasons-good-employees-lose-their-motivation>.

Класифікація конкурентних переваг підприємства

В умовах високої конкуренції між виробниками продукції та перенасичення ринку різноманітними товарами й послугами конкурентні переваги можуть проявлятися в різних формах: залежно від специфіки товару, галузі, в якій працює підприємство, ринкових умов. Усі ці конкурентні переваги підприємства виникають у результаті більшої ефективності та (або) більш низьких витрат у результаті певних видів діяльності, які здійснює підприємство.

У літературних джерелах розглянено різноманітні підходи до класифікації конкурентних переваг підприємства, зокрема такими відомими науковцями як Л.Н. Мамаєвою, Д.В. Удаловим, О.А. Кондратьєвим, Г.Л. Азоевим, М. Портером, А.О. Левицькою. Велика кількість дослідників погоджується з думкою М. Портера, поділяючи конкурентні переваги на такі дві базові: «більш низькі витрати, які дають можливість установлювати нижчі ціни й отримувати вищі прибутки, і диференціацію (унікальність) товару, яка б забезпечувала найвищу споживчу цінність» [3, с. 64].

Г.Л. Азоев вважає, що важливими критеріями класифікації конкурентних переваг є «можливість імітації (унікальні/такі, що піддаються імітації) та характер динаміки (стійкі/нестабільні)» [1, с. 93].

Виділяють такі підходи до поділу конкурентних переваг:

– «сфера виникнення переваги (природно-кліматичні; політичні; технологічні; культурні; економічні);

– зміст і чинники переваги (якість товару (послуги); ціна товару; витрати споживача; якість сервісу товару);

– метод або засіб отримання переваги (у спадщину; навчання; впровадження нововведень; пересування) [2, с. 388].

На думку А.Н. Смаглюк та І.С. Гончарова, можна виділити такі основні види конкурентних переваг на підприємстві:

1. Ціна – одна з головних переваг будь-якої компанії. Якщо ціни на товари або послуги підприємства нижчі від конкурентних, як правило, цей ціновий розрив указується відразу.

2. Досвід – коли співробітники вашої компанії є професіоналами у своїй сфері, знають всі «підводні камені» ведення бізнесу, то необхідно встановити зв'язок зі споживачами.

3. Особливі умови – можуть містити: ексклюзивні пропозиції поставки (система знижок, зручне розташування компанії, велика складська програма, супутні подарунки, оплата після доставки і т.д.).

4. Влада – є фактором довіри та передбачає: різні досягнення компанії, призи на виставках, конкурсах та інших заходах, нагороди відомих постачальників або клієнтів.

5. Вузька спеціалізація. Це компонент унікальної торговельної пропозиції, що часто використовується як конкурентна перевага компанії.

6. Інші актуальні переваги – ширший асортимент продукції, запатентовані технології виробництва, прийняття спеціального плану з продажу товарів [2, с. 389].

Отже, щоб бути успішним підприємством, потрібно вміло керувати всіма конкурентними перевагами. Наявні у підприємства конкурентні переваги, як і конкурентоспроможність підприємства, можуть бути зумовлені різними факторами внутрішнього та зовнішнього середовища, що забезпечують стійку конкурентну позицію на ринку.

Список літератури

1. Азоев Г.Л., Челенков А.П. Конкурентные преимущества фирмы. М.: Новости, 2015. 267 с.

2. Смаглюк А.Н., Гончаров І.С. Сутність і класифікація конкурентних переваг підприємства. *Науковий вісник ГОУЛНР «Луганський національний аграрний університет»*. 2019. №7 (1). С. 385-396.

3. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость. Пер. с англ. М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. 715 с.

Способи та методи управління витратами на підприємстві

Різноманітна кількість методів управління витратами викликає потребу в досконалому вивченні їх значення, переваг і недоліків. Уміння правильно і раціонально використовувати витратами в періоди погіршення кон'юнктури ринку дає шанси на виживання. Виконання завдань залежить від постійної роботи з оптимізацією рівня витрат, які забезпечують стійку позитивну тенденцію.

«Директ-костинг» – сучасний метод калькулювання, який базується на поділі витрат за способом віднесення на собівартість на прямі і непрямі. Із накопиченням досвіду його використання з'являється обґрунтована можливість виділення його сильних і слабких сторін. Суть системи «директ-костинг» полягає в тому, що змінні витрати узагальнюють за видами готових виробів, а непрямі збирають на окремому рахунку і відносять на загальні фінансові результати того звітного періоду, в якому вони виникли. Прибуток по даному виду продукції отримують шляхом віднімання змінних витрат по кожному виробу з суми виручки [2, с. 320]

Одна із головних проблем, яка полягає в тому, що для успішного використання методу «таргет-костингу» на підприємстві повинні бути налагоджені стосунки між різними підрозділами та працівниками [1, с. 528].

АВС-метод дозволяє здійснювати розрахунки швидко і просто і може використовуватися, якщо інші фактори мають незначний вплив на накладні витрати. За інших обставин спотворенням притаманний більш істотний характер і більш ефективним буде застосування АВС-методу [5, с. 178]. До переваг АВС-методу обліку і калькулювання продукції відноситься те, що: цей метод дозволяє виключити помилки при формуванні собівартості продукції (робіт, послуг), характерні для традиційного обліку, який заснований на послідовному розподілі витрат на основі об'ємних показників; АВС-метод

забезпечує користувачів більш достовірними і повними даними для управління витратами [3, с. 241].

Виділяють такі недоліки цього методу: здійснення розподілу витрат на змінні, які безпосередньо формуються шляхом обсягу продукції, і постійні, які від нього не залежать, що на практиці використовувати складніше; різні зміни представлені у моделі чинників може суттєво змінити кінцевий результат [4, с.77]. Одним із інструментів, що дозволяють враховувати, планувати / прогнозувати витрати ЛСС-аналіз, – метод, який можна використовувати для встановлення величини витрат на різних етапах життєвого циклу при створенні продукту [6, с. 240].

Отже, управління витратами – це процес, спрямований на формування та розподіл витрат, а також здійснення контролю над ними. Система управління витратами відіграє головну роль у налагодженні ефективного внутрішнього управління та створює максимальні умови для ефективного механізму планування, контролю й аналізу витрат.

Список літератури

1. Аткинсон Энтони А. Раджив Д. Банкер, Каплан С. Роберт, Янг С. Марк. Управленческий учт. 3е изд. М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. 878 с.

2. Ковальчук М. І. Економічний аналіз діяльності підприємств АПК: Підручник. К.: КНЕУ, 2004. 406 С.

3. Предвечный И.М., Хот Ф.Т. АВС-метод – инновационная система учета затрат. Проблемы современного общества и пути их решения. Майкоп: ООО «Электронные издательские технологии», 2017. С. 239-244

4. Рогатюк О.В. Методи управління витратами на вітчизняних підприємствах. Коллективная монография «Экономика и менеджмент. 2013: перспективы интеграции и инновационного развития». 2013. с 83.

5. Тарзими́на М.В. АВС-метод как инструмент управления затратами в современных условиях. Прогрессивные технологии и экономика в машиностроении. Томск: Национальный исследовательский Томский политехнический университет, 2017. С. 177-180.

6. Юрченко, Т. И. Управление затратами в организации. монография. М.: ФГБОУ ВО «Государственный университет управления», 2016. 247 С.

Богдан Дорошко
Науковий керівник – доц. Попова В.Д.

Особливості аудиту адміністративних витрат і витрат на збут

У ринкових умовах господарювання проведення незалежного фінансового контролю є дієвим механізмом узгодження фінансових інтересів різних груп економічних суб'єктів. Особливо його цінність проявляється в ході оцінки вартісного вираження інших, а ніж собівартість реалізації, витрат операційної діяльності, аналізу їх впливу на показники фінансових результатів.

Аудит адміністративних витрат і витрат на збут – це комплекс контрольних заходів, які передбачають аналіз управлінської та збутової діяльності, оцінку їх впливу на особливості функціонування систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, перевірку правильності визнання, оцінки та класифікації відповідного виду витрат, перевірку правильності документування господарських операцій, відображення їх вартісних значень на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансових звітах.

Тематичну аудиторську перевірку адміністративних витрат та витрат на збут належать проводити відповідно до положень Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [1], що передбачає здійснення таких аудиторських дій:

1) отримання розуміння галузевих, регуляторних та інших чинників, характеру фінансово-господарської діяльності, застосовуваної облікової політики, стратегічних цілей розвитку, принципів формування фінансових результатів щодо їх впливу на досліджувані твердження фінансових звітів;

2) здійснення аудиторської вибірки на основі проведення оцінки ризиків суттєвих викривлень на рівні тверджень звітності «Адміністративні витрати», «Витрати на збут»;

3) застосування аудиторських процедур «Інспектування», «Запит», «Зовнішнє підтвердження», «Повторне обчислення»,

«Аналітичні процедури» задля отримання достатніх і відповідних аудиторських доказів для висловлення аудиторської думки;

4) формування підсумкової аудиторської документації, включаючи висновки про прийнятність рівня адміністративних витрат та витрат на збут відносно ключових параметрів діяльності, а також рекомендації щодо зменшення негативного впливу досліджуваних витрат на фінансові результати.

Більшість із наведених аудиторських завдань прийнятна для перевірки будь-якого твердження фінансових звітів, проте дослідження взаємозв'язків витрат і фінансових результатів є специфічною аудиторською дією, яка характерна тільки для досліджуваного виду тематичної аудиторської перевірки.

При плануванні аудиту фінансової звітності адміністративні витрати та витрати на збут потрібно ідентифікувати окремі об'єкти контролю. Адже їх перевірка як другорядних, суміжних з іншими показниками звітності, об'єктів забезпечить тільки підтвердження або ж спростування достовірності вартісних значень, проте не дасть можливості оцінки впливу на результативні показники діяльності. Отже, застосовуючи комплекс аудиторських дій відносно адміністративних витрат і витрат на збут як тверджень фінансової звітності, аудитор також повинен дати відповідь на ключове запитання: «Чи відповідає розмір адміністративних витрат і витрат на збут параметрам діяльності суб'єкта господарювання у звітному періоді?»

Отже, організація та проведення аудиту адміністративних витрат і витрат на збут базується на традиційних контрольних заходах, пов'язаних із підтвердженням достовірності відповідних показників звітності, а також на застосуванні аналітичних процедур, покликаних визначити прийнятність взаємозв'язків досліджуваних витрат з фінансовими результатами, іншими результативними показниками діяльності.

Список літератури

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: <http://www.apu.com.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

Андрій Калугарь
Науковий керівник – доц. Вікнянська А.О.

Соціально-демографічний портрет Чернівецької області

Нестабільність політико-економічного розвитку деструктивно впливає на всі сфери і ланки фінансової системи України.

Як правило, рівень номінальної заробітної плати завжди вищий, ніж рівень реальної, адже містить у собі суми податків і зборів. Протягом 2017-2019 рр. обидва показники зменшуються, що дає право стверджувати про сформовану тенденцію.

2020 рік на ринку праці Чернівецької області демонструє тенденції до зменшення зайнятості та зростання безробіття.

За даними Державної служби статистики України, чисельність зайнятого населення за 9 місяців 2020 року, у порівнянні з 9 місяцями 2019 року, зменшилась на 15,5 тис. осіб та становила 379,6 тис. осіб. Рівень зайнятості зменшився з 59,1% за 9 місяців 2019 року до 57,0% за 9 місяців 2020 року [2].

Чисельність безробітного населення (за методологією МОП) за 9 місяців 2020 року, у порівнянні з 9 місяцями 2019 року, збільшилась на 7,2 тис. осіб та становила 36,3 тис. осіб. Рівень безробіття (за методологією МОП) збільшився з 6,9% економічно активного населення за 9 місяців 2019 року до 8,7% за 9 місяців 2020 року [2].

Станом на 01.01.2021 рік за статтю більшу частку безробітних області складають жінки – 51,9%, а частка чоловіків займає 48,1%.

Якщо розглядати вікові групи, то найбільш питому вагу безробітних складають особи яким понад 45 років – 39,9%. До складу таких осіб можна віднести групу людей, яким залишилося 10 і менше років до виходу на пенсію – 13000 осіб або 15,6%. Негативне те, що 32,8% безробітних становлять особи віком до 35 років, тобто молодь, активне працездатне населення, а у розрізі освіти 47,3% безробітних особи з вищою освітою [1].

Незбалансованість працездатного і непрацездатного населення призводить до проблем функціонування системи соціального захисту та створює проблеми з виплатою пенсій. Міняє ситуацію на ринку праці, в охороні здоров'я.

У 2020 році в Чернівецькій області смертність значно перевищувала народжуваність. Кількість живонароджених у 2020 році становила 7481 особи, а кількість померлих – 11324 особи, тобто смертність була вищою на 3843 особи що становить 51,37% народжуваності [1].

Найбільшою смертність була в Кельменецькому районі, де смертність сягала 124,19% народжуваності. Найменшою смертність була у Сторожинецькому районі – 2,02% народжуваності. Народжуваність перевищувала смертність на 3,19% тільки у Путильському районі, де народилось 313 осіб а померло 303 особи [1].

Крім того, варто розглянути смертність населення у віковому й статевому розрізах. Протягом трьох років смертність чоловіків значно переважає над смертністю жінок.

Якщо розглядати динаміку у розрізі віку, то найбільша смертність чоловіків спостерігається у віці 60-69. А середньо – очікувана тривалість життя жінок на 11 років більша, ніж у чоловіків. Однак вагомим є розгляд економічно активного населення (у віці 20-60 років), яке виступає основним джерелом забезпечення належного рівня соціального страхування та захисту.

На жаль, ситуація невтішна, адже зі збільшенням років як чоловіків, так і жінок, смертність теж збільшується. І, як наслідок, зменшуються надходження до фондів соціального страхування, до пенсійного фонду та податкові надходження, збільшується розмір невиробленого національного продукту в цілому.

Список літератури

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>

Український ринок праці в період пандемії COVID-19

Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на розвиток української економіки. Найбільш постраждалим сегментом економіки нашої держави став ринок праці.

У 2020 р. порівняно з 2019 р. кількість офіційно зареєстрованих безробітних зросла у всіх професійних групах, крім кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства, де кількість безробітних зменшилась з 34792 до 33918 осіб, тобто на 874 особи, що складає 2,51 %. Найбільший приріст безробітних спостерігається у працівників сфери послуг і торгівлі, де кількість безробітних зросла з 120803 до 170313 осіб, тобто на 49510 осіб, що складає 40,98 %. У цілому кількість безробітних у 2020 р. порівняно з 2019 р. зросла з 799095 до 1002246 осіб, тобто на 203151 осіб, або на 25,42 % [2].

У 2019 р. кількість безробітних перевищувала кількість запропонованих вакансій у 3 рази, а у 2020 р. – вже у 6 разів. Рівень безробіття у січні-вересні 2019 р. становив 8 %, а у такий самий період 2020 р. – 9,2 % [1].

Також спостерігалось зменшення заробітної плати. Насамперед це стосується готельно-ресторанного бізнесу, де заробітна плата працівників у березні 2020 р. була меншою, ніж в аналогічному періоді 2019 р. приблизно на 18 %, а у квітні й травні 2020 р. – більше, ніж на 40 % меншою, ніж в аналогічні місяці 2019 р. У квітні – травні мало місце скорочення зарплат «на транспорті», у торгівлі й будівництві, а в промисловості – лише у квітні. Причому, якщо в торгівлі й «на транспорті» це було пов'язано з прямим адміністративним обмеженням чи навіть заборонаю на здійснення підприємницької діяльності в цих галузях, то в будівництві й промисловості – з падінням ринкового попиту на продукцію цих галузей. Крім того, у будівництві через запровадження карантинних обмежень на

роботу транспорту виникли проблеми з доставкою працівників на об'єкти будівництва [4].

Для України традиційним є падіння рівня безробіття у II-III кварталах, це пов'язано з активізацією ділової активності в аграрному секторі, харчовій промисловості, транспорті, а також у сфері послуг, особливо в таких її сегментах, як торгівля, громадське харчування, туризм і відпочинок, але у II кварталі 2020 р. ці сектори зазнали найбільших обмежень через карантин [4].

Загалом вплив пандемії COVID-19 на українську економіку протягом 2020 р. призвів до фактичного скорочення зайнятості та зростання кількості безробітних в Україні.

Проте вплив пандемії значно залежить від трудомісткості різних галузей та їх придатності до дистанційних форм організації діяльності. Саме тому найбільш постраждали від епідемії COVID-19 в Україні працівники сфери послуг [3].

Для подолання кризи українського ринку праці в період пандемії необхідне: удосконалення системи оплати праці, розширення можливостей отримання населенням офіційних основних і додаткових доходів; соціальна підтримка окремих груп, які найбільше постраждали від пандемії; підвищення якості робочої сили, запобігання зростанню безробіття через пандемію, впровадження механізмів швидкого тестування та ізоляції хворих; розвиток вітчизняного виробництва у час пандемії шляхом надання пільг по оподаткуванню, стимулювання створення домашнього бізнесу, поліпшення системи професійної орієнтації.

Список літератури

3. Офіційний веб-сайт Державної служби зайнятості України. URL: <https://www.dcz.gov.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

4. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

5. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://me.gov.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

6. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

Облікове забезпечення формування фінансових результатів: проблеми аналітичності інформації

Формування фінансових результатів залишається домінуючим управлінським, обліковим, аналітичним і контрольним процесом, адже від їх розміру залежить можливість виконання суб'єктом господарювання основних функцій підприємницької діяльності. В умовах вільного ринку позитивна форма фінансових результатів відіграє важливе значення, пов'язане із фінансовим наповненням бюджетів, фінансуванням капіталовкладень і поточної діяльності, виконанням соціальних і культурних програм, підвищенням мотивації працівників, забезпеченням фінансової стабільності суб'єкта господарювання тощо.

Вагомість досліджуваних категорій для ефективного провадження господарських процесів вимагає дослідження методичних підходів до формування фінансових результатів у різних інформаційних системах, домінуюче значення серед яких має система бухгалтерського обліку. Беручи до уваги теоретичні й практичні аспекти організації та ведення бухгалтерського обліку, виділимо такі концепції облікового відображення процесу формування фінансових результатів: синтаксична концепція (поетапне визначення фінансових результатів шляхом порівняння споріднених доходів та витрат), семантична концепція (визначення поточної та перспективної прибутковості на основі аналітичних показників, які характеризують надходження та витрачання) та прагматична концепція (відповідність підходів до визначення фінансових результатів інформаційним запитам користувачів) [1].

Національні регламентами визначення фінансових результатів містять положення, які відповідають синтаксичній моделі, що передбачає дотримання низки послідових дій, а саме: визнання, оцінка та класифікація доходів і витрат; визначення фінансових результатів за видами діяльності; визначення

проміжних фінансових результатів; визначення кінцевих фінансових результатів.

Таким чином, система бухгалтерського обліку продукує аналітичну інформацію про фінансові результати, які характеризують фінансові підсумки від здійснення основних, операційних, фінансових та інвестиційних операцій, а також фінансові результати до оподаткування та кінцеві фінансові результати. Наведений стан речей свідчить про виконання системою бухгалтерського обліку функцій синтаксичної моделі В у умовах зростання зацікавленості користувачів інформації з прямим фінансовим інтересом і без нього до результатів діяльності суб'єктів господарювання виконання потребують завдання щодо підвищення інформативності даних обліку (забезпечення виконання мети та завдань прагматичної концепції визначення фінансових результатів у системі обліку).

Удосконалення аналітичного обліку процесу формування фінансових результатів треба розглядати через призму ідентифікації відповідних аналітичних розрізів, які становлять інформаційний інтерес користувачів. Такими аналітичними розрізами є: види діяльності; види продукції (послуг); проекти; господарські та географічні сегменти; центри відповідальності; структурні підрозділи тощо.

Застосування наведених аналітичних розрізів поряд із присвоєнням їм шифрів аналітичних рахунків до синтетичного рахунку 79 «Фінансові результати» дає можливість оброблення інформації у рамках провадження облікового процесу, а отже, забезпечує раціональність процедур підготовки управлінських бухгалтерських звітів відповідно до інформаційних запитів користувачів.

Отже, підвищення аналітичності облікових даних про фінансові результати забезпечать поліпшення виконання системою бухгалтерського обліку інформаційної, аналітичної та контрольної функції.

Список літератури

1. Нидлз Б., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учета; пер. с англ.; под ред. Я.В. Соколова. 2-е изд., стереотип. М.: Финансы и статистика, 2004. 496 с.

Христина Кожокар
Науковий керівник – доц. Федишин М.П.

Управління кредитним портфелем банківської установи в сучасних умовах

Ефективність банківського кредитування при мінімально можливому рівневі ризику в сучасних умовах багато в чому залежить від можливостей менеджменту комерційних банків здійснювати оптимальне формування і належне управління кредитним портфелем.

Як економічна категорія «кредитний портфель» репродукує три взаємопов'язані між собою аспекти банківської діяльності – дохідність, ліквідність і ризик.

Кредитний портфель являє собою інструмент управління активними операціями банківської установи, мета здійснення яких – підвищення прибутку, ефективності банківської діяльності через надання позичок за різними напрямками кредитування з урахуванням вимог кредитної політики банку та банківських наглядових органів.

Водночас кредитний портфель банку – це така сукупність структуровано виданих кредитів, що відповідає цілям і вимогам банку щодо прибутковості, ризику, нормативного рівня ліквідності та визначеним напрямкам кредитування. Цілі формування кредитного портфеля можуть змінюватися залежно від ставлення банку до ризику, але основною метою є отримання прибутку і мінімізація ризику.

Основна вимога формування кредитного портфеля банку – його збалансованість, тобто підвищений ризик за одними позиками повинен компенсуватися надійністю і прибутковістю інших виданих позик.

Проведення послідовних і грамотних управлінських заходів, пов'язаних з формуванням ефективного кредитного портфеля банківської установи, є важливою умовою забезпечення прибуткової діяльності банківської установи.

У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, яка має свій рівень доходності і відповідний рівень ризику. Управління кредитним портфелем банків має відбуватися в контексті загальної концепції управління активами та пасивами банку, спрямованої на досягнення бажаного рівня доходу та зниження ризиків.

Важливе значення має управління портфельним ризиком задля мінімізації втрат і підтримки оптимальної структури кредитного портфеля комерційного банку.

Кредитний ризик – важлива складова будь-якого портфеля банку та потребує постійного контролю та управління. Для зменшення кредитного ризику та знаходження основних його показників варто використовувати новітні підходи. Вибір оптимального методу розрахунку залежить від повноти даних і специфіки банківського портфеля [1, с.52].

Отже, належна організація банківського кредитування, розробка гнучкої системи управління кредитними операціями, забезпечення його оперативною та достовірною обліковою інформацією, формування оптимальної структури кредитного портфеля, від якої значно залежить його стабільність, репутація та фінансовий успіх банку складає основу забезпечення фінансової стабільності й ринкової стійкості банківських установ у сучасних умовах.

Список літератури

1. Управління якістю активів у банках: монографія / кол. авт.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка. Київ: УБС НБУ, 2013. 198 с.

Вплив оцінки та визнання виробничих запасів на результати діяльності

Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Від правильної їх оцінки та відображення в обліку залежать показники фінансового стану підприємства, на основі чого приймаються обґрунтовані управлінські рішення. Саме тому необхідна чітка організація обліку виробничих запасів з метою їх раціонального використання й підвищення ефективності виробництва.

У бухгалтерському обліку поняття «виробничі запаси» розглядається як придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають переробці на підприємстві. До них відносяться: сировина, матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали [1]. Запаси в обліку визнаються активами за двох умов (рис. 1).

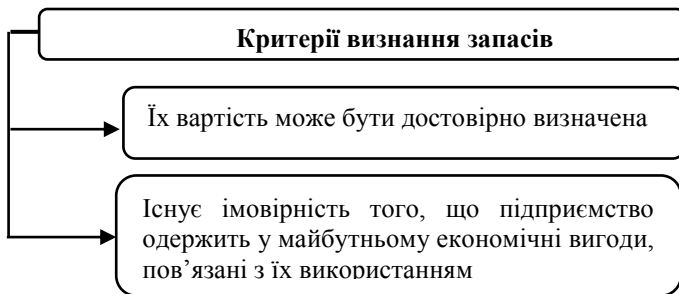

Рис. 1. Критерії визнання запасів активами

Виробничі запаси в бухгалтерському обліку оцінюються за

кожним етапом їх надходження, вибуття та зберігання. Основою слугують принципи оцінки, передбачені П(С)БО 9 «Запаси» [1].

Методи оцінки виробничих запасів та порядок визнання запасів напряму пов'язані з ефективністю діяльності. Адже, як зазначають І.В. Супрунова, Б.І. Кирилюк «обраний підприємством метод оцінки вибуття запасів є елементом облікової політики підприємства» [3, с. 144].

Отримані запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Визначення первісної вартості запасів залежить від способу їх надходження на підприємство. П(С)БО 9 розглядає такі способи надходження: придбані за плату; виготовлені на підприємстві; внесені до статутного фонду; одержані безоплатно; придбані в результаті обміну [1].

Важливе значення відводиться оцінці виробничих запасів при їх вибутті. Оскільки, на думку Г.С. Сукова, «...саме тут виникають проблемні питання, пов'язані з вибором найбільш оптимального методу, варіанта впливу на вартість продукції, що виготовляється, ціну готових виробів, попит споживачів і розмір прибутку, одержаного від реалізації, корегуванням економічного ефекту діяльності у звітах для інвесторів» [2, с. 188].

Отже, у бухгалтерському обліку дуже важлива не кількість методів оцінки запасів, а, безперечно, їх позитивний вплив при прийнятті рішень щодо ціноутворення на вироблену продукцію та оцінку фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. (дата звернення: 21.02.2021).

2. Суков Г.С. Вирішення проблем обліку запасів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. Житомир. 2005. №2. С. 187-195.

3. Супрунова І.В., Кирилюк Б.І. Облік запасів на підприємстві як складова інформаційно-комунікативної системи. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2016. Вип. 2-3(35). С. 143-158.

Павло Лучик, Ірина Лучик
Науковий керівник – доц. Колосінська М.І.

Форми рецесивного відновлення в Україні та шляхи їх подолання

В умовах поширення пандемії Covid-19 уперше з часів Великої депресії майже всі країни, як і розвинені, так і ті, що розвиваються, зіткнулися з рецесією. Не обійшло це й Україну. Втім, рецесія має властивість закінчуватися, однак наслідки, які вона спричиняє, існують навіть після її закінчення.

З метою прогнозування шляхів відновлення економіки низкою вчених було запропоновано V,U,W,L,K-подібні відновлення, відповідно до літер, які вони нагадують на графіках, що характеризують дані процеси. Дослідження показало, що в українських реаліях найбільш імовірними будуть U,L,K-подібні відновлення економіки.

Форма у вигляді U-подібного відновлення виникає, коли економіка переживає різке зниження цих показників без чітко визначеного мінімуму, а замість цього виникає період стагнації, за яким слідує відносно здоровий підйом до свого попереднього піку. U-подібне відновлення схоже на V-подібне відновлення, за винятком того, що економіка витрачає більше часу на те, щоб просуватися по дну рецесії, а не відразу ж відновлюватися. Найбільш важливою особливістю, яка визначає L-подібне відновлення, є нездатність економіки повернутися до повної зайнятості після рецесії. Під час L-подібного відновлення економіка не регулює і не перерозподіляє ресурси, щоб змусити персонал підприємств працювати і дуже швидко нарощувати сукупний попит. На відміну від інших буквених форм економічного спаду і підйому (L-подібної, V-подібної, U-подібної або W-подібної форми), які описують траєкторію макроекономічних агрегованих змінних у масштабах усієї економіки, таких як валовий внутрішній продукт або загальна зайнятість, K-подібне відновлення описує траєкторію різних деагрегованих економічних змінних, таких як дохід у різних сегментах суспільства або зайнятість у різних галузях, відносно один одного. Коли може виникати K-подібне відновлення? По-

перше, К-подібне відновлення може виникати під час творчого руйнування економіки, описаного економістом Йозефом Шумпетером, коли нові технології та галузі замінюють старі технології та галузі в ході рецесії. По-друге, воно може відображати реакцію державної політики на рецесію з погляду грошово-кредитної та податково-бюджетної політики, яка може принести користь тільки певним сегментам національної економіки більше, ніж іншим. По-третє, під час світових пандемій, таких як пандемія коронавірусу 2020 року, коли вводиться жорсткий карантин. На нашу думку, Україна зіткнеться з К-подібним відновленням, оскільки на даний момент окремі сфери – роздрібною торгівлі, ІТ, доставки, фармації та медицини – отримують надприбутки, а інші, наприклад, сфери: готельної, туристичної, авіа, перебувають у неймовірно депресивному стані. Якщо ж вести мову про агреговані показники, то найбільш імовірно, що Україна зіткнеться з чимось середнім між U- та L-подібними відновленням.

З метою подолання даних форм рецесії вважаємо, що варто застосувати кейнсіанський підхід у регулюванні економіки, шляхом зміни фіскальної та монетарної політики. З погляду монетарної політики необхідно зменшити облікову ставку НБУ, що збільшить сукупний попит, стимулює підприємства до збільшення інвестицій, допоможе підтримувати очікування споживачів щодо доходу, призведе до збільшення рівня зайнятості. Поряд з тим треба удосконалити фіскальну політику шляхом уведення прогресивного податку на дохід для бізнесу, що дозволить зменшити податкове навантаження на бізнес, який зазнає збитків, і залучити додаткові кошти за рахунок високоприбуткових підприємств.

Отже, Україна найближчим часом зіткнеться з К- та U-подібними відновленнями, що негативно вплине на економіку, якщо не будуть ужиті відповідні заходи, які повинні бути спрямовані на забезпечення рівномірності відновлення всіх сфер економіки. У цих умовах найбільш ефективним буде вжиття заходів щодо грошових і фіскальних інтервенцій, спрямованих на збільшення сукупного попиту та пропозиції за рахунок підвищення очікувань споживачів.

Аудит розрахунків з бюджетом: бібліометричне дослідження наукових публікацій

Аудит розрахунків з бюджетом – одним із найскладніших і найвідповідальніших видів аудиту. На сьогодні відбувається адаптація існуючої системи обліку й аудиту до Міжнародних стандартів аудиту (МСА), застосовуються нові принципи до організації обліку ресурсів суб'єктів господарювання [5].

Метою нашого дослідження є систематизація напрямів і змістового наповнення сучасних наукових публікацій щодо аудиту розрахунків з бюджетом, а також виявлення актуальних проблемних питань, які потребують вирішення. У табл. 1 систематизовано окремі результати дослідження.

Таблиця 1

Окремі аспекти наукових досліджень з проблем аудиту розрахунків з бюджетом, 2010-2020 рр.

Науковці	Виявлені проблеми	Висновки і пропозиції
2012 рік Гуцаленко Л.В., Вишнеvsька І.А. [1]	Недосконалість методичного, організаційного та технічного забезпечення	Обґрунтовано завдання аудиту зобов'язань за податками та зборами, що допоможе розв'язати існуючі проблеми різного характеру.
2015 рік Малишкін О.І [4]	Аудитом податків займаються як зовнішні, так і внутрішні аудитори	Обґрунтовано розробку проекту стандарту з робочою назвою «Розгляд податкових питань під час аудиту фінансової звітності».
2018 рік Кармазіна Н.В. [3]	Застарілість теоретичної бази проведення аудиту	Обґрунтовано методологію розробки аудиторських процедур шляхом комбінації методів, прийомів, способів аудиту податків і платежів до бюджету.
2019 рік Зінкевич А.В. [2]	Не конкретизовано доказову базу, способи і прийоми аудиту, джерела інформації	Обґрунтовано застосування аналітичних процедур під час проведення податкового аудиту. Запропоновано: алгоритм проведення аудиту анкетуванням

<p>2019 рік Назаренко І.М., Сема В.О. [6]</p>	<p>Недостатній рівень підтримки держави і складність податкової системи спричиняють викривлення</p>	<p>Обґрунтовано, що МСА – фундаментальна нормативна платформа аудиту та потреба оцінювання доцільності роботи внутрішнього аудитора. Запропоновано організаційно-функціональну модель аудиту розрахунків з бюджетом.</p>
---	---	--

Джерело: систематизовано автором за даними [1-4, 6]

Завдяки бібліометричному аналізу нам вдалося дослідити динаміку проблемних питань у сфері аудиту розрахунків з бюджетом, зокрема відсутність єдиного підходу та сталого нормативно-правового регулювання до його проведення, а також систематизувати основні підходи до розв'язання цих проблем.

Список літератури

1. Гуцаленко Л.В., Вишневська І.А. Аудит розрахунків з бюджетом за податками й обов'язковими платежами. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Серія : Економічні науки.* 2012. Вип. 1. С. 357-362.
2. Зінкевич А.В. Анкетування підприємств як технічний прийом аудиту податків. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка».* 2019. №12(40). С. 176-180. DOI: 10.25264/2311-5149-2019-12(40)-176-180
3. Кармазіна Н.В. Генерування аудиторських процедур у контексті аудиту розрахунків із бюджетом за податками та платежами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління.* 2018. Т. 29(68), № 1. С. 119-122.
4. Малишкін О.І. Аудит податків: конструкція на майбутнє. *Економіка: реалії часу.* 2015. № 1 (17). С. 208-213.
5. Міжнародні стандарти контролю якості аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / Видання 2016-2017 років. Частина I. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu>.
6. Назаренко І.М., Сема В.О. Аудит розрахунків з бюджетом: організаційно-функціональні та методичні основи. *Агросвіт.* 2019. № 20. С. 50-55. DOI:10.32702/2306-6792.2019.20.50

Аналітичні процедури в аудиті основних засобів: світовий досвід використання

Міжнародні стандарти аудиту визначають аналітичні процедури (АП) як оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу очікуваних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що охоплюють необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків. Основна мета АП по суті – отримати впевненість у поєднанні з іншими аудиторськими тестуваннями стосовно тверджень фінансової звітності для однієї або кількох сфер аудиту [1].

Метою дослідження є аналіз світового досвіду використання аналітичних процедур в аудиті основних засобів із подальшим урахуванням напрацювань закордонних науковців і практиків у вітчизняній аудиторській науці та практиці.

Дослідження взаємозв'язку між метою аудиту і вибором процедур по суті, проведене Дж. Імоніяна та ін. [2], показало, що аудитори віддають перевагу АП по суті, за допомогою яких можна збирати інформацію від третіх сторін для підтвердження бухгалтерських балансів, приділяючи менше уваги перерахунку стандартних тестів, розроблених організаціями.

Крім того, С. Гловер та ін. [3] вивчали рішення аудиторів США про перегляд попередніх планів аудиту після того, як АП, виконані під час проміжного тестування, виявляють значні несподівані коливання. Виявляється, що аудитори з більшою ймовірністю збільшують заплановані тести, коли буде мінімальне підтвердження пояснень керівництва щодо коливань та є явний стимул для керівництва спотворювати фінансову звітність.

Водночас А. Роуз та ін. [4] виявили, що створення більш правдоподібних пояснень збільшує сприйнятту складність завдання, що спричиняє прив'язку до пояснень клієнта. Підвищена прив'язка призводить до скорочення оцінок ризику шахрайства, що є важливим компонентом процесу оцінки

ризиків, тому створення додаткових пояснень під час аналітичних процедур може бути контрпродуктивним.

На закінчення наведемо висновки К. Самаха та М. Хегазі [5] з дослідження ступеню використання АП у Єгипті на трьох основних етапах аудиту залежно від розміру компаній і рівня персоналу: аудиторські фірми будь-якого розміру віддають перевагу процедурам, заснованим на судженнях, а не кількісних оцінках; відсутність упевненості у використанні АП як процедур по суті. Очевидно, що ці висновки цілком відповідають стану використання АП в українській практиці.

Отже, необхідні подальші дослідження і розробки певних АП, зокрема метод порівняння та запит, за допомогою яких буде здійснюватися пошук вузьких місць, установлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами і пошук фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб. Доцільно також узяти за основу рішення та індекси ризиків аудиту основних засобів, які пропонує М. Поповічі [6].

Список літератури

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 років. Частина I. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu>

2. Imoniana, J., Antunes, M-T., Mattos, S. and Maciel, E. (2012). The analytical review procedures in audit: an exploratory study. *Advances in Scientific and Applied Accounting*, 5(2), 282-303. DOI: [10.14392/ASAA/2012050206](https://doi.org/10.14392/ASAA/2012050206)

3. Glover, S.M., Jiambalvo, J. and Kennedy J. (2000). Analytical Procedures and Audit-Planning Decisions. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 19(2), 27-45. DOI: <https://doi.org/10.2308/aud.2000.19.2.27>

4. Rose, A.M., Rose, J.M., Suh, I. and Thibodeau, J.C. (2020). Analytical procedures: are more good ideas always better for audit quality? *Behavioral Research in Accounting*, 32(1), 37-49. DOI: <https://doi.org/10.2308/bria-52512>

5. Samaha, K. and Hegazy, M. (2010). An empirical investigation of the use of ISA 520 «analytical procedures» among Big 4 versus non-Big 4 audit firms in Egypt. *Managerial Auditing Journal*, 25(9), 882-911. DOI: [10.1108/02686901011080053](https://doi.org/10.1108/02686901011080053)

6. Popovici, M. (2019). Reflections on risks in fixed assets audit. *EcoForum*, 8(1). URL: <http://www.ecoforumjournal.ro/index.php/eco/article/>

Позитивні аспекти таргетування інфляції в Україні

Інфляцію необхідно розглядати як складне, багатофакторне явище, яке не можна подолати чисто монетарними заходами. Антиінфляційна політика потребує тісної взаємодії монетарної політики НБУ та фінансової політики Уряду. Відсутність тісної взаємодії в політиці НБУ може призвести до поглиблення соціально-економічної кризи в Україні.

Проблеми інфляційного таргетування та його роль в антиінфляційній політиці порушують В. Лепушинський, Д. Вавра, А. Гальчинський, С. Ніколайчук та Ю. Шаломницький, С. Дубко, Д. Сологуб та інші. Вони розглядають таргетування як дієвий інструмент монетарної політики. На думку професора А.А. Гриценко, інфляційне таргетування є основною функцією забезпечення стабільності грошової одиниці держави, яку забезпечує НБУ. Вчений вважає, що інфляція справляє безпосередній вплив на макроекономічну ситуацію, тому є пріоритетною метою грошово-кредитної політики [1, с. 85].

В умовах сучасних процесів соціально-економічних перетворень доволі новим процесом для практики України стало таргетування інфляції, що запровадив НБУ. Ознаками інфляційних процесів в Україні стали: стрімке зростання цін на товари та послуги; зниження купівельної спроможності гривні; обвальне падіння курсу національної валюти до провідних валют світу. Звісно, що НБУ не може стояти осторонь від цих процесів. Запровадження інфляційного таргетування передбачає застосування комплексу заходів з утримання інфляції в запланованих рамках. Проте існує проблема достатності цих заходів для оздоровлення економіки і проблема їх негативного впливу на економіку за умови ізолюваності їх застосування. Таргетування, за визначенням НБУ, (inflationtargeting) – «монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу» [2].

Починаючи з 2016 р., пріоритетною місією Національного банку України, згідно із «Пропозиціями щодо розроблення Основних засад грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки», є досягнення та підтримка цінової стабільності. Інакше кажучи, з кінця 2016 р. НБУ здійснив перехід до нового монетарного режиму – інфляційного таргетування.

Режим інфляційного таргетування уможливило досягнення цінової стабільності шляхом дотримання кількісних цілей щодо інфляції. Середньострокова мета щодо інфляції встановлена НБУ на рівні 5% (для річного приросту індексу споживчих цін) і досягатиметься поступово. Зокрема, у 2016 році було визначено такі короткострокові цільові показники для річної зміни індексу споживчих цін [3]: грудень 2016 р. – 12% +/- 3 п. п.; грудень 2017 р. – 8% +/- 2 п. п.; грудень 2018 р. – 6% +/- 2 п. п.; грудень 2019 р. і на далі 5% +/- 1 п. п.

Отже, з вищевикладеного можна зробити висновок про те, що на сьогодні не існує єдиної думки серед теоретиків і практиків щодо доцільності переходу на інфляційне таргетування. Так, побоювання щодо впровадження режиму таргетування інфляції переважно пов'язане з тим, що це може привести до гальмування економічного зростання та підвищення рівня безробіття. Однак за умови застосування відповідних напрямів удосконалення інструментарію інфляційного таргетування в Україні цей режим грошово-кредитної політики держави буде ефективним важелем у механізмі розвитку економіки загалом.

Список літератури

1. Гриценко А.А. Стабільність грошової одиниці і шляхи її забезпечення. Стратегія монетарної політики: проблеми вибору та застосування: матеріали науково-практичної конференції: тези доповіді. К. 2002. С. 81-86.

2. Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about/inflationtargeting>.

3. Пропозиції стосовно розроблення Основних засад грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки: Постанова Правління НБУ № 541 від 18.08.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0541500-15>.

Валерія Мерлюк

Науковий керівник – доц. Юрій Е.О.

Роль електронної системи публічних закупівель у сучасних умовах

Державні або публічні закупівлі є важливим фактором впливу на ринок з боку виробництва і з боку споживання. В усьому світі державні закупівлі становлять значну частку ВВП (від 8% до 21%) [1].

Важливою складовою функціонування системи публічних закупівель є законодавство, яке визначає поняття, принципи та процедури укладення державними установами договорів про закупівлю товарів, робіт, послуг для суспільних потреб.

Так, 25 грудня 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 року № 922-VIII [2], який забезпечив законодавчу основу для реформи публічних закупівель – повного переходу на систему електронних торгів.

Уведення в дію Закону України про публічні закупівлі стало наслідком проведення реформ Уряду України щодо виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом і початком нової «прозорої ери» публічних закупівель в Україні.

Закон України про публічні закупівлі визначив найважливіше – напрямок України на забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері державних закупівель, запобігання проявам корупції.

Ринок публічних закупівель є значним сегментом національної економіки України та, відповідно до даних Державної служби статистики України, складав: у 2018 році – 657,1 млрд грн., в 2019 році – 742,2 млрд грн. [3].

Повний перехід на електронну систему публічних закупівель (яка отримала назву «ProZorro») розпочався з 01 серпня 2016 року. Система «ProZorro» - це створена з ініціативи громадських організацій, комерційних майданчиків, державних органів та підприємств електронна система публічних закупівель.

Її мета – прозоре й ефективне витрачання державних коштів, запобігання корупції завдяки громадському контролю та

розширенню кола постачальників, учасників тендерів.

Опираючись на досвід держав-членів Європейського союзу, зазначимо, що дана електронна платформа здійснення публічних закупівель стає дедалі поширенішою, а в деяких країнах фактично поглинає традиційні способи укладання публічних контрактів. Так, від загальної кількості електронних закупівель у Європі 46% припадає на Велику Британію, 23% – Німеччину, 1% – Швецію, 5% – Португалію, причому темп інтенсивності запровадження електронних закупівель найшвидший у Литві, Португалії, Швеції, що разом становить понад 30% від загальноєвропейського темпу, у Великій Британії, Ірландії – 22% [4].

Використання електронних засобів підвищує прозорість, конкурентність і ефективність процесу публічних закупівель. Окрім того, застосування нових механізмів публічних закупівель, простота участі у процедурах закупівель (розподіл на лоти, пропорційні критерії щодо фінансового становища, зменшення документального навантаження) значно розширюють можливості малого бізнесу щодо доступу на ринки.

Реформа публічних закупівель, розпочата ще в Україні з 2016 року, має за мету кардинально змінити стан справ у цій сфері, розширити коло учасників, зменшити корупційну складову, забезпечити прозорість проведення публічних закупівель. Електронна система закупівель справді стала загальнодоступною та гарантує недискримінацію, рівні права та рівний доступ до інформації, реєстрації та участі в закупівлях усім учасникам ринку.

Список літератури

1. Рік функціонування Закону про публічні закупівлі та вплив ProZorro на закупівлі в цілому. *Радник всфері державних закупівель*. 2017. № 4 (67). С. 10-11.

2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19> [зі змінами та доповненнями станом на 23.02.2021].

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua.

4. Офіційний майданчик системи системи Прозорро. URL : <https://https://zakupki.prom.ua/>.

Формування фінансових ресурсів комунальних підприємств

Усім відомо, що для ефективного функціонування будь-якої системи, організації, підприємства та, навіть, людини, потрібні ресурси. Правильне формування та використання ресурсів допомагає забезпечити розвиток та досягти успіху. На нашу думку, потрібно розглянути особливості формування фінансових ресурсів комунальних підприємств, адже дані підприємства входять до місцевого господарства і відіграють значну роль в умовах адміністративного реформування території України. У більшості випадків, такі підприємства надають послуги або продукти, без яких не можуть існувати населені пункти.

Визначення сутності комунального підприємства згідно статті 78 Господарського кодексу України виглядає так: «Комунальне унітарне підприємство утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління»[1].

Фінансовими ресурсами підприємства називають грошові кошти, що перебувають у його розпорядженні на постійній або тимчасовій основі. Економічний зміст фінансових ресурсів визначається складом і джерелами їх формування та напрямками використання [2, с. 260].

Теоретично, джерела формування фінансових ресурсів підприємств комунальної форми власності такі, як і в звичайних підприємств – це власні та залучені кошти. До власних коштів відносяться статутний фонд, амортизаційні відрахування, валовий дохід і прибуток, кошти від реалізації майна. До залучених – бюджетні асигнування, надходження від емісії цінних паперів, благодійні внески. Також виділяють таке джерело, як позикові кошти – довгострокові та короткострокові банківські кредити, кредити бюджетні та комерційні, лізинг, факторинг, франшиза, позики міжнародних організацій.

Склад і обсяги фінансових надходжень і витрат залежать саме від функціонального призначення підприємства.

Ще однією формою фінансування комунальних підприємств у сучасних умовах можуть стати інвестиції. На жаль, в Україні недостатньо фінансових ресурсів для інвестування в комунальні підприємства, тому можна розглядати створення програм інвестування для іноземців. Дана форма фінансування допоможе модернізувати підприємства.

В основному, фінанси комунальних підприємств формуються за рахунок бюджетних коштів, тому їх необхідно використовувати дуже обачно. Органи місцевого самоврядування можуть впливати на забезпечення фінансовими ресурсами комунальних підприємств через відповідну тарифну та цінову політику, надання бюджетних дотацій, кредитів і податкових пільг. Дані дії можуть як і стримати фінансово-господарську діяльність, так і простимулювати її.

Варто виділити значення власних фінансових ресурсів. Вони виникають за рахунок прибутку й амортизаційних відрахувань і забезпечують поточну діяльність установи. Та не менш важливе їх призначення полягає в підтримці фінансової незалежності та місця підприємства на ринку.

Отже, виходячи з наведених тверджень, можна сказати, що фінансові ресурси комунального підприємства знаходяться в постійному русі, разом із проведенням його діяльності. Це відбувається за рахунок надходжень (залучені та позикові ресурси, прибуток), накопичень (статутний капітал, резерви) та витрат (погашення заборгованостей, фінансування витрат на виробництво комунальних послуг, виконання платежів у бюджет).

Список літератури:

1. Господарський кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Коцюрба О.Ю. Формування фінансових ресурсів підприємств житлово-комунального господарства. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/874/1/41.pdf>

Облік формування фінансових результатів в умовах ризик-орієнтованого управління

Функціонування системи бухгалтерського обліку в цілому та фінансових результатів зокрема повинно забезпечити зацікавлених користувачів необхідними даними для прийняття управлінських рішень. Отже, основним завданням облікової системи є не тільки систематизація та узагальнення інформації у фінансових звітах, але й організація інформаційного забезпечення прийнятої до застосування моделі управління.

У ринкових умовах господарювання провадження фінансово-господарської діяльності передбачає необхідність і нівелювання різноманітних видів ризиків. У контексті чого модель ризик-орієнтованого управління є прийнятною в цілях забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання.

Ризик-орієнтоване управління суб'єктом господарювання – це система управлінських заходів, пов'язаних з ідентифікацією суб'єктів й об'єктів (ризикових операцій та процесів) даного виду управління, уточненням управлінських завдань, визначенням факторів формування ризиків і ступеня їх значимості, проведенням аналізу й оцінки ідентифікованих ризиків, ідентифікацією та оцінкою потенційних витрат і розробкою заходів щодо зниження негативного впливу ризикових операцій. Отже, метою ризик-орієнтованого управління є нівелювання (зменшення негативного впливу) ризиків у всіх їх проявах і фактів невизначеностей зовнішнього й внутрішнього соціально-економічного середовища на ключові показники фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Орієнтація підсистеми обліку фінансових результатів на інформаційні потреби ризик-орієнтованого управління в першу чергу передбачає необхідність ідентифікації ризиків (ризикових операцій) та облікових об'єктів на які вони мають вплив.

Основними ризиками, які впливають на викривлення

величини фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку та відповідними маніпулятивними обліковими об'єктами є: макроекономічні ризики (доходи і витрати від реалізації іноземної валюти та відповідних курсових різниць; витрати, пов'язані зі сплатою податку на прибуток тощо); ринкові ризики (вирахування з доходу; одержані сплачені штрафи, пені, неустойки, фінансові доходи та витрати); соціально-екологічні ризики (інші операційні доходи та витрати); договірні ризики (дохід від списання кредиторської заборгованості; витрати, пов'язані зі списання сумнівних та безнадійних боргів); кадрові ризики (адміністративні витрати; визнані штрафи, пені, неустойки; інші витрати операційної діяльності); виробничі ризики (витрати, пов'язані з усуненням браку; втрати від зменшення корисності активів; списання об'єктів необоротних матеріальних активів); маркетингові ризики (витрати на збут) тощо.

Окрему увагу варто приділити бухгалтерським ризикам (ризика, пов'язані з варіативністю облікових методик; ризики, пов'язані з навмисними діями облікових працівників; ризики, пов'язані з ненавмисними діями облікових працівників; ризики, пов'язані з професійним судженням облікових працівників), які потенційно можуть призвести до викривлення показників фінансових результатів у звітності суб'єкта господарювання.

Отже, підсистема облікового відображення процесу формування фінансових результатів в умовах ризик-орієнтованого управління повинна містити та передбачати: вибір та декларування елементів облікової політики щодо визнання та оцінки доходів і витрат, виникнення яких здійснюється за підсумками ризикових операцій, а також періодичності визначення фінансових результатів; ідентифікацію аналітичних рахунків бухгалтерського обліку, на яких повинен вестися облік доходів і витрат за ризиковими операціями; формування спеціалізованих управлінських бухгалтерських звітів для забезпечення управлінського персоналу релевантними даними та прийняття рішень щодо мінімізації негативного впливу релевантних операцій.

Вікторія Найдиш

Науковий керівник – доц. Островська Н.С.

Особливості розвитку добровільного медичного страхування в Україні

Сучасний стан державної охорони здоров'я в нашій країні характеризується низьким рівнем фінансування, зношеною матеріально-технічною базою і, як результат – невисокою якістю медичного обслуговування. Як реакція, виникло добровільне медичне страхування (ДМС). Водночас жодна із країн не може фінансувати систему охорони здоров'я тільки з одного джерела, тому використовують усі відомі джерела: загальні податкові надходження (бюджет), кошти обов'язкового медичного страхування, кошти ДМС, прямі платежі населення. Проблема організації добровільного медичного страхування присвячена достатня кількість праць визначних науковців, серед яких Богомаз Н.В., Портер М., Тайсберг Е.О. та ін.

Хоча медичне страхування вже перестало бути ексклюзивною послугою, поліси ДМС залишаються досить дорогим задоволенням. Вартість продуктів економ-класу становить близько \$300 на людину на рік, за умови, що до нього увійде повний набір послуг: лікування в стаціонарі, невідкладна допомога, поліклінічне обслуговування і забезпечення медикаментами на всіх етапах лікування. Але тим, хто хоче заощадити ще, дають можливість вибрати один із варіантів – тільки невідкладну допомогу або стаціонар. Саме такі програми здебільшого приваблюють вітчизняні підприємства.

Дорогі програми класу «еліт» коштують приблизно втричі дорожче – близько \$ 1000. За ці гроші страхувальник одержує вже не потрібний мінімум, а повний комплекс послуг, що передбачає і додаткові програми. До останніх, наприклад, належить стоматологія, а також профілактичні програми – вакцинація проти інфекцій, вітамінізація тощо [1, с. 360].

На сьогодні передплатна кампанія по ДМС організована в шість послідовних етапів. Першим етапом є розробка (адаптація й корегування) чотирьох програм медичного страхування різних рівнів, узгодження змісту програм із керівництвом і

профспілкою підприємства, їх затвердження; далі проводиться «Передплатна кампанія», роз'яснювальна робота, рекламна й PR-кампанія, на наступному етапі здійснюються зустрічі в колективах; четвертим етапом є отримання заяв на страхування страховим товариством, первинна обробка інформації; щодо наступного, п'ятого, етапу, то тут потрібно провести обробку даних, укладання договорів, внесення в базу, а на останньому етапі розпочинається обслуговування застрахованих осіб [3, с. 376].

В Україні на ринку добровільного медичного страхування реально працює близько 60 страхових компаній. Найбільш відомі і популярні з них на даний час – ПрАТ «Страхова компанія «Провідна», ПрАТ «Страхова компанія «УНІКА», ПАТ «Страхова компанія «АХА Страхуння», ТДВ «Страхова компанія «Нафтогазстрах», ЗАТ «Акціонерна страхова компанія «ІНГО Україна», ПрАТ «Страхова компанія «PZU Україна», ПрАТ «Страхова компанія «Альфа Страхування», ПАТ «Страхова компанія «Українська страхова група», ПАТ «Страхова компанія «Країна», ПрАТ «Українська страхова компанія АСКА» [2].

Найпоширеніші страхові продукти гарантують виплату страхових сум безпосередньо медичним установам, при ньому забезпечується вибір медичної установи й лікувального персоналу, контроль і експертиза якості лікування, що забезпечує почуття захищеності застрахованим особам. На сьогодні середній рівень виплат при ДМС становить понад 60% [4, с. 60]. Отже, розвиток добровільного медичного страхування є об'єктивною потребою, що може підвищити якість медичного забезпечення, збільшити надходження у систему охорони здоров'я України.

Список літератури

1. Богомаз Н.В. Проблеми маркетингових досліджень на ринку послуг з добровільного медичного страхування. *Стратегія економічного розвитку України*: Наук. зб. 2018. Вип. 7. С. 358–363.
2. Портер М., Тайсберг Е.О. Переосмислення системи охорони здоров'я. Як створити конкуренцію, основу на цінності та орієнтовану на результат. Київ: «Агентство «Стандарт», 2007. 620 с.
3. Ялтинська кооперація. Медичне страхування в Україні. *Страхова справа*. 2006. №3. С.60-61.

Інвестиційна діяльність у Чернівецькій області та перспективи її розвитку

Інвестиційна діяльність є однією з найважливіших складових розвитку Чернівецької області, що перебуває у залежності від вихідних детермінантів: макроекономічної стабільності, інституційного забезпечення, якості людського капіталу, податкового законодавства, ринкових реформ.

Саме на території Чернівецької області інвестиційна діяльність досить перспективна, адже область багата на природні ресурси та знаходиться на перетині транспортних зв'язків [1, с. 96]. Упродовж 2017-2019 років у місті Чернівцях спостерігалась позитивна тенденція зростання обсягів капітальних інвестицій, зокрема:

– у 2017 році обсяг капітальних інвестицій (у фактичних цінах) склав 1708,044 млн.грн., індекс зростання до попереднього року склав 103,7%;

– у 2018 році обсяг капітальних інвестицій (у фактичних цінах) склав 2069,067 млн.грн., індекс зростання до попереднього року склав 121,2%;

– за січень-вересень 2019 року підприємствами міста Чернівців освоєно 1558,6 млн.грн. капітальних інвестицій, що на 523,9 млн.грн. або на 50,6% більше показника за аналогічний період 2018 року (1034,7 млн.грн.) [2, с. 4].

Найбільш активна інвестиційна діяльність здійснювалась за рахунок власних коштів підприємств і організацій, питома вага яких у загальному обсязі капітальних інвестицій у 2017 році склала 38,7%, у 2018 році – 36,1%, у січні-вересні 2019 року – 33,4% [2, с.4].

Однією із основних умов розв'язання існуючих проблем розвитку міста Чернівців, у т.ч. активізації інвестиційної діяльності, є формування чіткої стратегії розвитку міста на середньострокову перспективу, визначення пріоритетних галузей економіки, інфраструктури та соціальної сфери, які

потребують залучення інвестиційних ресурсів, і створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності в місті Чернівцях, у тому числі, за рахунок усебічного використання конкурентних переваг міста Чернівців і розроблення дієвих механізмів стимулювання інвесторів щодо здійснення інвестиційної діяльності в місті Чернівцях [2, с. 7].

Отже, до основних чинників, що гальмують розвиток інвестиційної діяльності і виконання державних економічних програм у регіоні, можна віднести:

- макроекономічна нестабільність і обмежені фінансові ресурси підприємств і держави, що стримують від вкладень іноземних інвесторів;

- недовіра до судової системи та нестабільність нормативно-правової бази щодо регулювання інвестиційних відносин;

- слабкий рівень розвиненості ринкових інститутів і забезпечення привабливості об'єктів інвестування;

- зростання трудової міграції в області, що спричиняє брак кваліфікованих кадрів, особливо у сферах будівництва, промисловості, сільського господарства;

- недостатній рівень експортних потужностей у регіоні та в цілому інтегрованості у світову економіку;

- слабка структура банківського капіталу й обмеженість ресурсної бази для реалізації інвестиційних програм розвитку області.

Список літератури

1. Бикова Н.А., Сушко А.С. Стан та перспективи розвитку інвестиційної діяльності Чернівецької області. *Молодий вчений*. № 5. 2015 р. С. 96-99.

2. Чернівецька міська рада. Програма розвитку інвестиційної діяльності в місті Чернівцях на 2020-2023 роки. 2020 р. С. 13.

3. Дукач С. М. Інвестиційний клімат Чернівецької області: проблеми та шляхи їх вирішення. 2009 р. URL: http://www.rusnauka.com/2_KAND_-2009/Economics/38763.doc.htm (дата звернення: 10.11.2020).

Визнання й оцінка об'єктів основних засобів у бухгалтерському обліку

Основні засоби є однією з найважливіших категорій облікового процесу будь-якого суб'єкта господарювання. Проблеми обліку основних засобів у сучасних умовах господарювання особливо актуальні, що зумовлено потребами різних зацікавлених осіб у своєчасній, достовірній та правдивій інформації про фінансово-майновий стан підприємства. У зв'язку з цим виникає необхідність правильного визнання й оцінки діючих основних засобів.

У трактуваннях терміна «основні засоби» наведено ряд специфічних критеріїв їх визнання, таких як: натуральна форма; призначення («утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій»); термін корисного використання («більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік») [1; 3].

При цьому такий критерій як вартість застосовується лише для відокремлення такої специфічної групи основних засобів як малоцінні необоротні матеріальні активи, що важливо, враховуючи необхідність нарахування амортизації.

Здійснивши аналіз чинних нормативно-правових актів, які розкривають визначення терміна «основні засоби», можна зробити висновок, що критерії визнання основних засобів збігаються з критеріями визнання всіх інших видів активів.

Необхідність забезпечення достовірності показників фінансової звітності, у т.ч. і стосовно такого об'єкта бухгалтерського обліку як основні засоби, зумовлює потребу у постійному контролі за їх вартістю, причинами зміни якої є їх постійний рух унаслідок оновлення МТБ, здійснення поточного та капітального ремонту, модернізації, переоцінки.

Методичні засади визнання й оцінки об'єктів основних

засобів визначають в Україні П(С)БО 7 «Основні засоби» [3] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [1]. Важливість оцінки основних засобів зумовлена тим, що оцінка активів у цілому характеризує наявну вартість капіталу підприємства, її цінність як загального майнового комплексу. Оцінка основних засобів являє собою грошове вираження вартості основних засобів, за якою вони відображаються в обліку та фінансовій звітності.

Вважаємо, що однією з основних умов достовірного обліку й оцінки основних засобів є застосування таких принципів як єдиний грошовий вимірник та історична (фактична) собівартість. Чинним законодавством України передбачено застосування таких видів оцінки об'єктів основних засобів: первісна, залишкова, справедлива, ліквідаційна, переоцінена та вартість, яка амортизується [1; 2; 3]. Застосування кожної з вищеперерахованих видів оцінки залежить від конкретних операцій, від моменту оцінки, від порядку оприбуткування.

До основних критеріїв визнання основних засобів необхідно віднести матеріальність, підконтрольність, строк корисного використання, призначення та вартісну межу. При цьому не можна забувати про такі два критерії: можливість достовірної оцінки та отримання у майбутньому економічної вигоди, що регламентовані нормативними актами у сфері бухгалтерського обліку. Поєднання всіх вищеперерахованих критеріїв дозволить обліковим працівникам безпомилково визначати отриманий актив як об'єкт основних засобів і у подальшому правильно його оцінювати.

Список літератури

1. Методичні рекомендації щодо обліку основних засобів: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11 грудня 2006 р. № 1176. URL: www.rada.gov.ua (дата звернення: 20.02.2021).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 липня 1999 № 163. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99> (дата звернення: 20.02.2021).

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 20.02.2021).

Ліза Петрашук
Науковий керівник – доц. Жаворонок А.В.

Тенденції розвитку ринку банківських послуг в Україні

В умовах становлення інформаційної економіки значно зростає роль банківської системи, актуалізується необхідність її модернізації та приведення у відповідність до світових трендів.

Станом на початок березня 2020 року в Україні функціонує 75 банків, включаючи 6 державних, 35 – з іноземним капіталом (23 зі 100% іноземним капіталом) і 48 банків приватної форми власності. Особливий статус має Монобанк, на офіційному сайті якого зазначено, що це є «роздрібний продукт АТ «Універсал Банк», який виник у рамках співпраці з командою «FintechBand» [1]. Монобанк випускає на замовлення клієнтів кредитні картки, дає можливість розміщення депозитів, деякі інші послуги в електронному форматі, оскільки реалізує це винятково на мобільних пристроях. Це робить послуги даного банку зручними для сучасних клієнтів. В Україні протягом останніх чотирьох років спостерігається тенденція до зменшення кількості банків [2]. До причин цього можна віднести посилення конкуренції, а також політичну, економічну і соціальну нестабільність у країні, загострення геополітичної ситуації у світі.

Поряд із цим, офіційна статистика свідчить про те, що питома вага банків з іноземним капіталом у сукупній кількості комерційних банків в Україні постійно зростає [1]. Саме це створює досить сильну конкуренцію в банківській сфері держави. У низці випадків іноземні банки виявляються більш забезпеченими фінансовими ресурсами та демонструють вищий ступінь адаптивності до змін зовнішнього середовища.

У структурі сумарних активів українських комерційних банків станом на 01.03.2020 р. активи в іноземній валюті становили 512811 млн. грн, готівкові кошти – 2036 млн. грн, банківські метали – 367 млн. грн, кошти в НБУ – млн. грн, цінні папери – 56800 млн. грн. Усього було надано кредитів на суму 1032703 млн. грн, у тому числі кредити органам державної

влади – 4436 млн. грн, кредити суб'єктам господарювання – 816528 млн. грн, кредити фізичним особам – 211688 млн. грн, кредити небанківських установ – 51 млн. грн. Резерви українських комерційних банків за активними операціями становили 500389 млн. грн.

У структурі сумарних пасивів українських комерційних банків станом на 01.03.2020 р. статутний капітал складав 470696 млн. грн, зобов'язання банків – 1318933 млн. грн, зобов'язання банків в іноземній валюті – 586273 млн. грн, включаючи кошти суб'єктів господарювання на суму 522796 млн. грн, кошти фізичних осіб – 579769 млн. грн, кошти небанківських фінансових установ – 1980 млн. грн.

Підсумовуючи, відзначимо, що банківська система України є складним механізмом, який наразі потребує трансформації через існування низки недоліків у його функціонуванні. До основних проблем банківської сфери можемо віднести її нестабільність, низький рівень довіри з боку населення, слабе технічне оснащення банків, недостатня розвиненість системи захисту інформації та забезпечення кібербезпеки. Перспективами розвитку банківської системи України вважаємо підвищення рівня цифровізації та доступності їх послуг для клієнтів, гарантування прозорості процесів, упровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, а також імплементацію заходів із забезпечення відповідності діяльності вітчизняних банків міжнародним стандартам і сприяння оперативній адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища.

Список літератури

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Mints O., Marhasova V., Hlukha H., Kurok R., & Kolodizieva T. Analysis of the stability factors of Ukrainian banks during the 2014-2017 systemic crisis using the Kohonen self-organizing neural networks. *Banks and Bank Systems*. 2019. 14(3). P. 86-98.

Місце фінансів корпорацій у фінансовій системі України

У процесі становлення та розвитку ринкових відносин в Україні гостро стоїть проблема дефіциту фінансових ресурсів, необхідних для здійснення поточної господарської діяльності та сталого довготривалого розвитку корпоративних підприємств. Навіть за наявності зазначених ресурсів підприємства часто не в змозі скористатися ними повною мірою внаслідок відсутності ефективних механізмів або належного досвіду їх залучення.

Дослідженню місця фінансів корпорацій у фінансовій системі України присвячені праці учених і практиків: Г.В. Блакита [1], Н.М. Давиденко [2], В.В. Руденко [3] та ін.

Останніми роками зростає роль корпоративних підприємств у економічному розвитку України [1, 18]. Питома вага корпорацій у загальному обсязі виробництва продукції, надання послуг і виконання робіт посідає одне з перших місць, хоч і їх загальна кількість протягом останніх 5 років зменшується (табл. 1).

Таблиця 1
Кількість корпорацій в Україні протягом 2017-2021 років

Роки	2017	2018	2019	2020	2021
Кількість корпорацій	564	558	554	554	555
Відхилення	–	-6	-4	0	1

Так, станом на 1 січня 2021 року в країні налічується 555 корпорацій, що на 9 корпорацій менше, ніж станом на 1 січня 2017 року, коли загальна їх кількість становила 564.

Корпоративні фінанси є основою розвитку ринкового господарства, а також мікрорівнем фінансової системи держави. Матеріальним носієм корпоративних фінансів є фінансові ресурси, що постійно знаходяться в русі [3, с. 253].

Починаючи з 2004 року Державна служба статистики веде побудову рахунків інституційних секторів. На рис. 1 зображено

розподіл валової доданої вартості протягом 2015-2019 років, що характеризує процес виробництва за секторами: нефінансові корпорації, фінансові корпорації й загалом уся економіка.

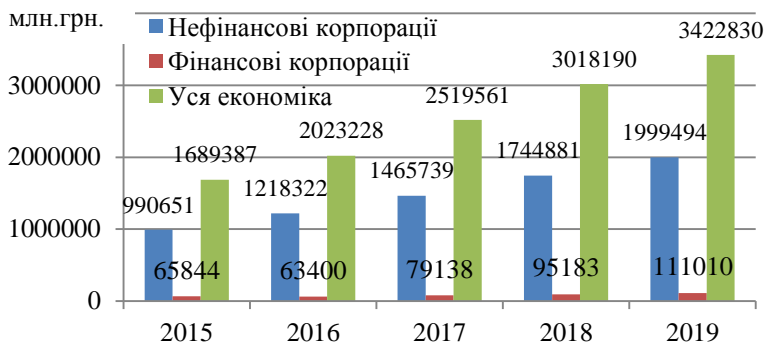

Рис. 1. Валова додана вартість корпорацій України протяг роки 2015-2019 років

Відповідно до рис. 1 загальні обсяги виробництва відповідних секторів економіки країни протягом 5 років мають тенденцію до зростання. Дана ситуація вказує на позитивну динаміку розвитку корпоративних підприємств України.

Формування фінансів корпорації відбувається за рахунок власних джерел у момент її заснування. Однак у сучасних умовах усе більша роль належить джерелам фінансування, що здійснюється через продаж корпоративних прав [2, 363].

Отже, корпорації покликані виконувати стратегічні й оперативні завдання, забезпечуючи стійкий фінансовий стан, максимізацію прибутку та власної ринкової вартості, лідерство у конкурентній боротьбі.

Список літератури

1. Блакита Г.В., Ситник Г.В. Корпоративні фінанси: детермінанти успішного управління. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*, 2019. №4. С.16-30.
2. Давиденко Н.М. Джерела формування фінансових ресурсів корпоративних підприємств АПК. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 2010. Вип. 3. С.362-366.
3. Руденко В.В. Корпоративні фінанси: сутність і особливості розвитку в сучасних умовах. *Економіка і організація управління*, 2016. №2 (22). С.247-258.

Анна Поштарюк
Науковий керівник – доц. Сокровольська Н.Я.

Бюджет для громадян у системі управління публічними фінансами

Україна задекларувала соціально зорієнтований вектор розвитку держави, який передбачає забезпечення високої якості державних послуг та їх доступності, виконання встановлених соціальних гарантій, сприяння добробуту суспільства. Однак в умовах економічних коливань та обмежених фінансових можливостей бюджетів різних рівнів актуалізується питання формування ефективних і довірчих відносин між державою та громадянами країни, які можуть бути реалізовані на основі виконання бюджету для громадян як форми вдосконалення якості управління публічними фінансами.

Усе це зумовлює необхідність поглиблення наукового обґрунтування підходів до забезпечення ефективності та відкритості бюджетного процесу, надання повної інформації про формування та виконання бюджетів усіх рівнів суспільству, підвищення відповідності послуг державних органів влади та органів місцевого самоврядування потребам та очікуванням населення.

Розкриваючи суть поняття «бюджет для громадян», необхідно звернути увагу, в першу чергу, на визначення бюджету як системи соціально-економічних відносин, адже саме вони відображають його суть, економічну природу. Учасниками таких відносин виступають держава, суб'єкти господарювання всіх форм власності та громадяни, відповідно кожен з них у цій системі має зобов'язання та права щодо споживання (отримання) й використання фінансових ресурсів держави.

Головне призначення Державного бюджету України – регулювати розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту за підрозділами виробництва, галузями економіки [1;

2] зобов'язана зробити доступними для своїх громадян, гарантуючи частину з цих благ. Призначення бюджету в виявляється через систему фінансових відносин, структура така:

– між державою і підприємницькими структурами у процесі мобілізації доходів, накопичень і фінансування з бюджету;

– між державою і населенням у процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту;

– між ланками бюджетної системи при бюджетному регулюванні.

Отже, бюджет для громадян переважно є соціальним. Саме реалізація соціальної функції держави, на відміну від функцій управління, оборони, економічного регулювання в умовах функціонування ринкової економіки, визначає побудову фінансової моделі країни, у т. ч. системи управління публічними фінансами. Зазначимо, що кожна країна використовує систему показників, які дають змогу оцінити її фінансову модель побудови бюджету.

Список літератури

1. Конституція України: Зміни до Закону України від 15.03.2016. Уряд. кур'єр. №1 рп / 2016.

2. Бюджетний кодекс України: Зміни до Закону України від 12.04.2017. Уряд. кур'єр. № 2011. VIII.

3. Боголиб Т.М. Бюджет для граждан как приоритет государственной бюджетной политики. Економічний вісник університету. 2017. № 33 (1). С. 274–284

4. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ президента від 12 січня 2015 року №5.

Роль фінансових ринків у сучасному світі

Фінансовий ринок – найважливіша частина фінансової системи, а стан на фінансовому ринку безпосередньо впливає на функціонування економіки будь-якої країни. За допомогою фінансових ринків країни залучають значні ресурси для свого розвитку [1]. Основним завданням фінансового ринку є тимчасове накопичення вільних грошей у процесі взаємозв'язку економічних суб'єктів та їх більш ефективного використання. Одним з основних джерел зростання та відновлення ринкової економіки в умовах сучасної викликів і загроз кризи є правильне використання можливостей фінансового ринку [2]. Завдяки унікальним функціям, що виконує фінансовий ринок, він може надавати значну підтримку нашій країні в сучасних умовах:

- акумулювати тимчасово вільні грошові ресурси;
- сприяти розподілу мобілізованих ресурсів між різними підприємствами і галузями економіки;
- забезпечувати подальший перелив капіталу в економіці, в тому числі на міжнародному рівні;
- впливати на грошовий обіг, забезпечуючи безперервний рух грошей в економіці (держава реалізує поточну грошову політику через цю функцію фінансового ринку);
- виконувати комерційну функцію, яка сприятиме одержанню додаткового доходу його учасників;
- реалізовувати інформаційну функцію, яка дозволить учасникам ринку мати однаковий доступ до інформації;

Отже, завдяки розвитку фінансового ринку можна значно збільшити грошовий потік, скориставшись багатьма можливостями для зміцнення економіки країни [3]. Ці

Стан фінансового ринку залежить від багатьох факторів, але жоден аналітик не може достовірно передбачити хід подій. Якщо говорити про економічну ситуацію в Україні, то необхідна низка реформ задля вирівнювання економічної ситуації в країні. Проте складна ситуація, у якій перебуває нині Україна через

обмежений доступ до фінансових ресурсів, низький рівень організованих внутрішніх заощаджень і невисокий рейтинг держави на міжнародних ринках капіталу, висуває підвищені вимоги до ефективності використання фінансових активів з метою своєчасної реалізації ресурсного потенціалу економічного зростання.

Одним з основних завдань держави на сьогодні є забезпечення нормального функціонування фінансових ринків, створення такої ситуації, коли вони будуть приносити достатню кількість ресурсів для розвитку економіки, необхідно досягти рівня зростання фінансового ринку.

Підсумовуючи викладене, приходимо до висновку, що фінансовий ринок, з одного боку, є невід'ємною складовою будь-якої економічної системи, а з другого, за певних умов, – може виступати чинником стабілізації економіки, створюючи додаткові можливості як для національних, так і світової економічної системи. Усе це вказує на необхідність ефективного регулювання фінансового ринку та передусім дієвого контролю за діяльністю його учасників – фінансових інститутів.

Список літератури

1. Фінансові ринки в умовах глобалізації. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1165> (дата звернення: 10.02. 2021).
2. Суть фінансового ринку та його місце у фінансовій системі. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=804> (дата звернення: 12.02. 2021).
3. Фінансова політика попередження та ліквідації наслідків глобальної економічної нестабільності: закордонний досвід. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2014-1_0-pages-31_36.pdf (дата звернення: 14.02. 2021).

Богдана Сергій
Науковий керівник – асист. Попадюк О.В.

Наслідки впливу COVID-19 та карантинних обмежень на ринок ритейлу

Сучасні виклики людству, що спричинені пандемією Covid-19, екологічними змінами та економічною кризою, змінюють умови і принципи функціонування бізнесу. Особливі вимоги та обмеження ставляться до функціонування торгівельних підприємств, зокрема сфери ритейлу.

Для України внутрішня торгівля є важливою сферою економіки, адже акумулює понад 13% (524 083 млн. грн. в 2020 році) ВВП. Разом з тим, торгівля, як вид економічної діяльності, забезпечила в 2019 році зайнятість 27,2% населення країни [1]. Ці статистичні показники свідчать про важливість оптової та роздрібною торгівлі в економіці України, пріоритет її розвитку та підтримки у кризових умовах.

Пандемія вірусу COVID-19 та наступні обмеження для ритейлерів зробили колосальний вплив на всі сфери споживчого сектора. Згідно з опитуванням від експертів Colliers International (Україна), в якому взяло участь 73 українські компанії, з яких близько 77% - представники українського бізнесу, а 23% - це міжнародні компанії на українському ринку. Складно оцінити в повному обсязі вплив карантину на ринок.

Фактично попит на послуги вказаного сектора в умовах карантину впали в рази. Відповідно й дохід, тому що обов'язкові витрати залишились незмінними. Тобто на багатьох підприємствах виникла проблема касового розриву. 55% опитаних, змушені були закритись, тільки 13% продовжували працювати з «точок видачі». Орієнтовно 70% опитуваних, відправляли своїх працівників у відпустку за власні кошти. Щоб поліпшити ситуацію, переглядались умови з орендодавцями для пом'якшення умов сплати [2].

Відчули вплив карантинних обмежень і ТРЦ. Тільки за 2 місяці карантину вони втратили 7 млрд грн орендних сплат, а

самі орендарі – понад 50 млрд грн, як стверджує Українська рада торгових центрів (УРТЦ)[3]

Окремо варто виділити роздрібну торгівлю. Через карантинні обмеження в період найсильнішого спалаху коронавірусу, продовольчі та господарчі ринки зовсім припинили свою діяльність. Прагнучі скоротити витрати, підприємці також удались до таких заходів як скорочення штату[4].

Однак можна зазначити, що сучасний стан справ підштовхує компанії до швидкої зміни робочих процесів, перехід на нові формати. Бізнесу доводиться стикатися з цілою низкою нових системних пріоритетів і викликів – ризиками порушення безперервності бізнесу, раптовими кількісними змінами, прийняттям рішень у реальному часі, загрозами безпеці - і керівники повинні діяти дуже оперативно, вирішуючи нагальні проблеми стійкості систем і закладаючи одночасно основу майбутнього своїх організацій. Ритейл не став винятком. Підприємства, що зуміли швидко зреагувати на зміни на ринку та перейти на інтренет-мережу, зберегли стабільне становище.

Тому пріоритетом розвитку ринку ритейлу має стати зростання темпів електронної торгівлі (e-commerce). Адже сегмент електронної комерції в Україні займає незначну частку в загальному обсязі роздрібною торгівлі (4%). Проте online торгівля є одним з найбільш перспективних і швидкозростаючим напрямком ритейлу, що має ряд переваг порівняно з класичними магазинами. Для цього варто використовувати просування через соціальні мережі, використовувати таргетовану рекламу, розглянути можливість співпраці з підприємствами доставки товарів.

Список літератури

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2021).

2. Colliers International (Україна) URL: <https://www2.colliers.com/uk-ua> (дата звернення: 20.02.2021).

3. Українська рада торгових центрів (УРТЦ) URL: <https://www.ucsc.org.ua/uk/> (дата звернення: 20.02.2021).

4. Офіційний сайт Асоціації ритейлерів України. URL: <https://rau.ua> (дата звернення: 20.02.2020).

Тарас Сірий
Науковий керівник – доц. Кузь В.І.

Облікова політика як інструмент управління підприємством

Розроблення та прийняття управлінських рішень передбачає ідентифікацію окремого етапу, пов'язаного із пошуком альтернативних варіантів дій, що зумовлює необхідність формування інформаційного забезпечення для оцінки ефективності кожного з них. Сучасна управлінська практика передбачає застосування як джерел інформації даних системи бухгалтерського обліку, що робить облікову політику як сукупність регламентів інформаційного оброблення даних, важливим елементом системами управління.

Беручи до уваги національний рівень нормативного забезпечення функціонування системи бухгалтерського обліку, то облікову політику належить трактувати як «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності» [1]. Наведене визначення засвідчує, що суб'єкт організації бухгалтерського обліку проводить раціональний вибір із множини можливих способів визнання, методів оцінки, підходів до класифікації об'єктів обліку у цілях достовірного відображення їх у фінансовій звітності. Отже, основне призначення облікової політики – сформувати на базі національних приписів внутрішні регламенти організації та ведення бухгалтерського обліку, які як найліпше забезпечать інформування зацікавлених користувачів про об'єкти, явища та процеси.

В умовах ускладнення господарських процесів управлінське значення облікової політики зростає, на неї покладається виконання низки інших управлінських завдань, відмітних від завдань, пов'язаних із обліково-інформаційним забезпеченням, а саме «страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати коштів, зокрема пов'язаних із неповерненням дебіторської заборгованості або з неефективним вибором

методів оцінки й обліку фінансових інструментів; накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства шляхом вибору оптимальних для різних груп об'єктів основних засобів методів нарахування амортизації; рівномірне відображення в обліку доходів і витрат шляхом створення забезпечень майбутніх витрат і платежів; досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямками діяльності тощо» [2, с. 12]. Отже, підкреслюється управлінська суть облікової політики, можливість впливати за допомогою її елементів на результативні показники фінансово-господарської діяльності.

«Розуміючи механізм формування облікових даних, суб'єкт господарювання може впливати на власну фінансову звітність та фінансові коефіцієнти, змінювати їх у потрібному напрямі та з визначеною метою. Тобто облікова політика може перетворитися в ефективний інструмент управління показниками, які характеризують фінансовий стан підприємства» [3, с. 174].

Отже, зважаючи на певну управлінську суть облікової політики, процес її розроблення поряд із традиційними етапами (визначення об'єктів облікової політики; вибір елементів облікової політики; документування положень облікової політики тощо), повинен охоплювати стадії, пов'язані з ідентифікацією управлінських завдань та об'єктів, визначенням альтернативних варіантів рішень, формуванням відповідного інформаційного забезпечення. Наведений підхід до формування облікової політики забезпечить підвищення релевантності облікових даних.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 12.02.2021).
2. Лоханова Н.О. Облікова політика як інструмент управління економічною безпекою компанії. Інвестиції: практика та досвід. 2014. №11. С. 12-16.
3. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. К. Видавничий дім «Кондор». 2018. 418 с.

Використання інтернет-технологій у маркетинговій діяльності підприємств

Одними з найбільш застосовуваних інформаційних комунікацій у маркетинговій діяльності підприємств є використання новітніх зразків Інтернет-технологій.

У сучасному суспільстві Інтернет як спосіб передачі даних між користувачами займає важливе місце у функціонуванні як окремих суб'єктів економічного процесу, так і економічних систем у цілому. Дж. Сифоні та А. Хартман характеризують інтернет-економіку як галузь, у справді дійсно створюються гроші, здійснюються транзакції і встановлюються відносини типу «один-з-одним» [1, с. 20-24]. Проникнення інтернет-технологій у життєдіяльність людини тісно взаємопов'язано із фізичними можливостями виходу до Інтернету. За оцінками експертів, в Україні Інтернет активно використовують 24,8 млн. користувачів, тобто 75% населення [4].

Деякі роки тому з'явилося нове для українців поняття інтернет-маркетинг, до складу якого входять традиційні елементи, реалізовані за допомогою технологій мережі Інтернет у дистанційному режимі, що значно здешевлює та сприяє більш якісному здійсненню всіх маркетингових процесів. Основою інтернет-маркетингу є всевітня мережа Інтернет і сайт компанії. Інтернет-технології дають змогу створювати відеоконференції, чати тощо. Якщо ж продавець не має можливості знаходитися в онлайн-режимі, можлива реалізація товару за допомогою сайту та засобів програмування, які будуть працювати 24/7: збирати замовлення, відповідати на запитання споживачів, тобто покупець у будь-який момент матиме змогу отримати потрібну йому інформацію про послугу чи продукт.

За даними державної служби статистики України, менше 55% підприємств мають власну сторінку чи веб-сайт. Приватні компанії анонсують, що цей показник дещо вищий і становить 65% [3]. Майбутні клієнти вже з дитинства є користувачами

Інтернету, тому принаймні в найближчі десятиліття кількість потенційних споживачів, які обиратимуть Інтернет як канал продажу із кожним роком буде збільшуватися. Однією із найбільш розповсюджених комунікацій маркетингу є використання пошукового маркетингу – це просування веб-сайту з використанням пошукових систем як рекламоносіїв. При виборі інструментів інтернет-маркетингу потрібно зауважити, якої стратегії розвитку треба дотримуватися. На сьогодні можна виокремити такі:

- масиви даних (BigData) для маркетологів справжня загадка. У доцифрову еру маркетологам не вистачало вмінь чи фінансів, щоб оперувати статистикою й обґрунтовувати прийняття рішень;

- мобільний контент та його просування, мобільні додатки – неодмінна умова успіху сучасних підприємств, адже даний ринок розвивається найшвидше;

- використання 3D-відео для презентації та реалізації продукту [2, с. 39-42].

Отже, використання Інтернету та мобільних телефонів знаходиться на піку популярності. Інтернет-маркетинг поширився вже далеко за межі реальних можливостей, більшість споживачів бажають працювати онлайн. Для розвитку електронних інструментів маркетингу назріла необхідність законодавчо зобов'язати виробників чітко та правдиво висвітлювати інформацію про якісні характеристики товару, способи його оплати та доставки покупцю.

Список літератури

1. Бойчук І.В., Музика О.М. Інтернет в маркетингу: підручник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 512 с.

2. Мавріду В.Ю. Інтернет-технології в маркетинговій діяльності підприємства. *Соціально-економічний розвиток регіонів в контексті міжнародної інтеграції*. № 22(11). 2016. С. 39-42.

3. Офіційний веб-сайт державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 20.02.2021).

4. Офіційний веб-сайт компанії Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2797152-v-ukraini-kilkist-internetkoristuvaciv-zrosla-do-23-miljoniv.html>. (дата звернення: 20.02.2021).

Леся Сопівник
Науковий керівник – доц. Марич М.Г.

Інноваційні механізми ритейлу в банківському секторі України

В умовах динамічного розвитку світової банківської системи та банківської системи України одним із основних завдань банківського персоналу є оперативне й ефективне просування банківських продуктів і банківських послуг серед юридичних і фізичних осіб. Ефективне та правильне використання механізмів банківського ритейлу забезпечують належну прибутковість і ліквідність банківських установ. На діяльність як українських, так і зарубіжних банків впливає не тільки економічна ситуація, а й науково-технічний прогрес і розвиток інноваційних банківських технологій, що найбільше впливає на активне просування банківських продуктів.

Від рівня розвитку банківського роздрібного бізнесу напряму залежить задоволення потреб кількох мільйонів українців, тому актуальності сьогодні набувають питання з поліпшення якості банківських послуг, розширення каналів їх продажу та доступності у їх використанні [1, с. 42-52].

В умовах високої конкуренції вітчизняні банки спираються на використання альтернативних каналів продажу банківських продуктів. Основними напрямками розвитку банківського ритейлу є: платформізація банківських послуг, створення смарт-контракту з використанням технологій блокчейн, використання онлайн банкінгу та соціальних мереж для збільшення збуту банківських послуг.

Одним із основних напрямків є впровадження й активний розвиток Інтернет-банкінгу, адже це він у разі скорочує час і кошти. Сучасний Інтернет-банкінг – це зв'язок банку та соціальної мережі, що гарантує електронний доступ до будь-якої послуги. На сьогодні трендом у розвитку інтернет-банкінгу є можливість одержання державних послуг без відвідування державних організацій, тільки з використанням мережі інтернет [2, с. 111]. Найвищий рівень користування віддаленим

банкінгом спостерігається у скандинавських країнах. У Данії у 2019 році серед загальної кількості користувачів банківських послуг 91% користувалися інтернет-банкінгом. Найвищий показник у Норвегії, який з 83% у 2017 році зріс до 95% у 2019 році [3]. Натомість в Україні повноцінні рішення Інтернет-банкінгу надаються десятьма банками. Найбільшими і високотехнологічними на ринку, згідно з премією FINANCIAL CLUB AWARDS 2020, вважаються Інтернет-сервіси «ПриватБанку» та «Індустріалбанку».

Лідерами за кількістю користувачів у соціальних мережах є «Ощадбанк», «Приватбанк» та «ПУМБ Банк». Також на практиці банків використовується така технологія як чат-боти. Роботи-співрозмовники допомагають значно зменшити витрати й оптимізувати робочі процеси. Для отримання максимальної вигоди від наведених технологій необхідно, щоб інноваційні стратегії в роботі з клієнтами у сфері роздрібних банківських послуг узгоджувались із маркетинговими стратегіями, зміст яких визначається корпоративною стратегією банку, що дозволить підпорядкувати визначені сфери інноваційної діяльності банку загальним цілям стратегічного управління.

Однак система банківського ритейлу не є досконалою, для поліпшення обслуговування роздрібних клієнтів пропонується: розробити альтернативні канали збуту банківських продуктів, створити нові IT-технології, розробити ефективні програми лояльності для роздрібних клієнтів банків, збільшити термін залучення коштів з боку домогосподарств тощо.

Список літератури

1. Демченко А. М. Сучасний стан банківського ритейлу в Україні. Фінансовий простір. 2014. № 3 (15). С. 48–52.
2. Котковський В.С. Інноваційні канали збуту банківських послуг. Вісник Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький економічний університет». 2013. № 2. С. 111-114.
3. Individuals using the internet for internet banking. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&ini=1&language=en&pcode=tin00099&plugin=1>.

SWOT-аналіз соціальної відповідальності компаній в умовах пандемії

Реалізація корпоративної соціальної відповідальності, управління компаніями, враховуючи соціальне дистанціювання, щодо сталого розвитку на тлі пандемії COVID-19, потребує від компаній внесення значних змін в оцінку бізнесу та корпоративне управління для задоволення потреб споживачів і досягнення цілей сталого розвитку, де виникає запитання «а чи варто?».

Питанню соціальної відповідальності присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних учених, зокрема Верба Д.В., Грішнова О.А., Колот А.М., Стеценко В. [1, с. 245].

Спробуємо дослідити та проаналізувати доцільність упровадження соціальної відповідальності, визначити сильні та слабкі сторони, а також загрози та можливості в табл. 1.

Таблиця 1

SWOT-аналіз упровадження КСВ на підприємствах в умовах пандемії

<i>Strengt</i>	<i>Weakness</i>
1. Упровадження у стратегію підприємства соціальної політики; 2. Підвищення іміджу фірми; 3. Упровадження звіту про КСВ; 4. Обмін досвідом з сильними підприємствами; 5. Усвідомлення важливості такої відповідальності; 6. Бізнес може самостійно вирішувати, які види КСВ використовувати.	1. Низьке залучення до КСВ більшості підприємств держави; 2. Відсутність єдиного трактування даного поняття; 3. Збільшення навантаження на працівників за рахунок складання звітів і виконання додаткових функцій; 4. Відсутність контролю з боку держави за даною сферою.
<i>Opportunity</i>	<i>Threat</i>
1. Популяризація брэнда в ЗМІ та через різні акції; 2. Поліпшення взаємовідносин із суспільством, державними органами та іншими стейкхолдерами;	1. Вкладання значних коштів у соціальні проекти, що може значно погіршити економічну стійкість підприємства; 2. Зростання відповідальності компанії;

3. Підвищення зацікавленості зі сторони інвесторів; 4. Усвідомлення не тільки вигод від такої діяльності, а й філатропії в даному питанні; 5. Підвищення державної підтримки підприємництва, що виконує вимоги КСВ; 6. Зменшення податкового тиску.	
--	--

Джерело: сформовано автором.

Як бачимо, підприємствам справді варто займатися соціальною відповідальністю, оскільки це приносить як благо для суспільства, так і позитивний ефект для підприємства [2].

З дослідженого видно, що сильні сторони та можливості переважають, відповідно, можемо стверджувати, що соціальна відповідальність може стати добродією ініціативою бізнесу, яка принесе достатню кількість позитивного ефекту [3].

Отже, підприємствам досить вигідно допомагати суспільству в умовах коронакризи, оскільки така «реклама» дешева, ніж її стандартні аналоги, а ще створює позитивне ставлення до компанії, підвищує її імідж, що є беззаперечною перевагою. Також такі дії привертають велику увагу ЗМІ, проте варто звернути увагу на низьку якість і невелику кількість нефінансових звітів для більшої популяризації їх. Варто ввести зменшення оподаткування для компаній, які подають дану інформацію та й узагалі займаються КСВ.

Список літератури

1. Стеценко В. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств в умовах пандемії. Галицький економічний вісник. № 2 (63). Київ, 2020. С. 243-250.

2. Ульянова Н. Вірус рецесії: що буде зі світовою економікою після пандемії. URL: <https://mind.ua/openmind/20209018-virus-recesiyi-shchobude-zi-svitovoyu-ekonomikoyu-pislyapandemiyi> (дата звернення: 15.02.2021).

3. Соціальне підприємництво та COVID-19: як подолати кризу? URL: <https://www.prostir.ua/?library=sotsialne-pidpryjemnytstvo-ta-covid-19-yak-podol-aty-kryzu> (дата звернення: 15.02.2021).

Аліна Черній
Науковий керівник – доц. Кузь В.І.

Проблеми ідентифікації системи управлінського обліку на підприємстві

Розвиток суб'єктів господарювання в інформаційному суспільстві забезпечується шляхом прийняття раціональних та ефективних управлінських рішень. Даний процес є результативним лише у тому випадку, коли суб'єкт управління володіє всією необхідною інформацією про релевантні об'єкти та явища внутрішнього та зовнішнього економічних середовищ. Такий стан речей вимагає організації функціонування додаткових інформаційних систем на рівні підприємства, оскільки система бухгалтерського обліку не в змозі повністю задовольнити інформаційні потреби управлінського персоналу, адже базується на регламентованих підходах оброблення даних і розкриття інформації, а отже, не враховує індивідуальність інформаційних запитів зацікавлених користувачів.

У контексті поліпшення інформаційного забезпечення процесів прийняття управлінських рішень нагальною необхідністю є ідентифікація в інформаційних системах підприємства системи управлінського обліку.

Аверчев І.В. розглядає управлінський облік як «процес ідентифікації, вимірювання, накопичення, проведення аналізу, підготовки, інтерпретації та представлення фінансової інформації, необхідної управлінській ланці підприємства для здійснення планування, оцінки і контролю господарської діяльності» [1]. Функціонування системи управлінського обліку передбачає оперування не тільки фінансовою інформацією, але й нефінансовою, що значно розширює межі досліджуваної інформаційної системи. На думку Е.А. Аткинсона, Р.Д. Банкера, Р.С. Каплана та М.С. Янга, управлінський облік – це «процес безперервного удосконалення планування, проектування, виміру і функціонування системи фінансової та нефінансової інформації, що спрямовує діяльність менеджерів, мотивує поведінку, підтримує і створює культурні цінності, необхідні для досягнення стратегічних, тактичних і операційних цілей

організації» [2, с. 25]. Наведене авторами визначення дає підстави стверджувати, що управлінський облік це інформаційна система, покликана забезпечити управлінський персонал релевантним масивом даних про об'єкти, процеси та явища із внутрішнього та зовнішнього економічних середовищ.

Функціонування системи управлінського обліку базується на таких твердженнях: управлінський облік є інформаційною системою, її дієвість орієнтована на вирішення цільових управлінських завдань; управлінський облік акцентований на організаційні структурні елементи (центри відповідальності; окремі види продукції (послуг); ієрархічні рівні управління); управлінський облік орієнтований на інформаційне забезпечення процесів планування та прогнозування діяльності суб'єктів господарювання; управлінський облік не обмежений у виборі принципів, процедур та методів оброблення інформації, а також у підходах розкриття систематизованих та узагальнених даних; функціонування підсистеми управлінського обліку залежить від обраної моделі управління, стратегічних цілей розвитку тощо; простежується чіткий взаємозв'язок між інформаційними запитами менеджменту й особливостями організації та методики ведення управлінського обліку.

Отже, при організації функціонування системи управлінського обліку суб'єкт господарювання стикається з низкою проблем: відсутністю у бухгалтерів практичних навичок щодо ведення управлінського обліку; необхідністю інформаційного оброблення даних із зовнішнього економічного середовища та прогнозних даних; потребою чіткої ідентифікації взаємозв'язків між системою управління та інформаційними системами; необхідністю понесення додаткових витрат на технічне забезпечення, навчання, підвищення кваліфікації облікових працівників тощо.

Список літератури

1. Аверчев И.В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение. М.: Вершина, 2007. 512 с.
2. Аткинсон Э.А., Банкер Р.Д., Каплан Р.С., Янг М.С. Управленческий учет; пер. с англ. 3-е изд. М.: Вильямс, 2005. 878 с.

Розвиток дистанційного банкінгу в Україні

У сучасних умовах розвитку інформаційних технологій, банківське обслуговування повинно адаптувати інноваційні та високотехнологічні елементи у процес своєї роботи для забезпечення конкурентоспроможності банківських послуг [1, с. 83].

Дистанційний банкінг – це сучасна технологія, у якій проведення банківських операцій не вимагає відвідин банку [2, с. 400].

Дистанційна система обслуговування клієнтів банку охоплює значну частину послуг: від простих (поповнення мобільного телефону, оплата комунальних послуг, покупка квитків на транспорт) до складних, які виконуються засобами системи віддаленого банкінгу за допомогою декількох кліків, зокрема проведення безготівкових міжбанківських платежів та огляд усіх банківських операцій по рахунку клієнта за необхідний період (дана інформація доступна у будь-який час доби).

Найпопулярніші в Україні системи дистанційного обслуговування банків: «ПриватБанк», «Пумб», «Райффайзен Банк Аваль», «Укрсиббанк», «Монобанк» [3, с. 1173].

Лідером упровадження новітніх технологій в Україні є «ПриватБанк», оскільки з нього почалася історія Інтернет-банкінгу в Україні та на сьогодні його клієнтська база перевищила мільйон осіб.

Приват 24 працює з 2001 року, система дозволяє отримувати доступ і керувати платіжними картами клієнта в режимі реального часу. Має три мовні версії: українську, англійську та російську. За даними ПриватБанку, мобільним додатком користуються понад 2,5 мільйонів користувачів смартфонів. Щодня в систему через смартфони входить понад 200000 клієнтів. За добу користувачі даного банкінгу здійснюють 325000 банківських транзакцій, середній розмір якої становить 440 гривень[4].

На сьогодні зростає популярність Монобанку, як унікального вища віддаленого банкінгу на території України.

Існують такі види дистанційних послуг: відеобанкінг, РС-банкінг, телефонний банкінг, Інтернет-банкінг [5, с. 150].

Перевагами дистанційного банкінгу є: дистанційне управління банківським рахунком, оперативне виконання банківських операцій, оплата різних видів послуг, не виходячи з дому, спрощена взаємодія з банком, мінімальна або нульова комісія [6, с. 226].

Недоліками дистанційного банкінгу є: ризик утрати грошей, установлення лімітів на проведення банківських операцій, технічні збої, недостатня захищеність персональних даних, відсутність швидкого Інтернет-покриття в деяких регіонах України, недостатня обізнаність населення України у технологічній сфері [6, с. 227].

Отже, можна прогнозувати активний розвиток віддаленого банкінгу в Україні, оскільки він є одним з найбільш перспективних ринків розвитку банківської системи, використання дистанційного банківського обслуговування дозволить спростити роботу банків і збільшити оперативність виконання банківських операцій.

Список літератури

1. Домінова І.В. Особливості та ризики банківського обслуговування клієнтів в умовах функціонування електронного банкінгу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2017. Вип. 24, част. 2. С. 83-88.
2. Страхарчук А.Я., Страхарчук В.П. Інформаційні системи і технології в банках: навч. посіб. К.: Знання, 2010. 515 с.
3. Москальов А.А., Рудько А.О. Інтернет банкінг як напрям розвитку банківських послуг. *Молодий вчений*. Херсон, 2018. № 11 (63). С. 1172-1175.
4. Офіційний сайт Приват24. URL: <https://www.privat24.ua>.
5. Вовчак О. Д., Шпаргало Г. Є., Андрейків Т. Я. Платіжні системи : навч. посіб. К.: Знання, 2008. 341 с.
6. Засадна Х.О. Про захист послуг Інтернет-банкінгу. *Вісник університету банківської справи Національного банку України*. Київ, 2008. № 3. С. 225-229.

ЗМІСТ

<i>Альона Архіпова.</i> Облікове забезпечення управління витратами в умовах ощадливого виробництва	3
<i>Аліна Борідка.</i> Особливості вимірювання й огляду фінансових результатів при аудиті фінансової звітності суб'єкта господарювання	5
<i>Ігор Васін.</i> Оцінка загроз фінансовій безпеці України	7
<i>Марина Васкул.</i> Актуальні проблеми мотивації персоналу	9
<i>Марина Васкул.</i> Класифікація конкурентних переваг підприємства	11
<i>Юрій Вірста.</i> Способи та методи управління витратами на підприємстві	13
<i>Богдан Дорошко.</i> Особливості аудиту адміністративних витрат і витрат на збут	15
<i>Андрій Калугарь.</i> Соціально-демографічний портрет Чернівецької області	17
<i>Андрій Калугарь.</i> Український ринок праці в період пандемії COVID-19	19
<i>Оксана Ковалюк.</i> Облікове забезпечення формування фінансових результатів: проблеми аналітичності інформації	21
<i>Христина Кожокар.</i> Управління кредитним портфелем банківської установи в сучасних умовах	23
<i>Богдан Луцан.</i> Вплив оцінки та визнання виробничих запасів на результати діяльності	25
<i>Павло Лучик, Ірина Лучик.</i> Форми рецесивного відновлення в Україні та шляхи їх подолання	27
<i>Віталій Мамінчук.</i> Аудит розрахунків з бюджетом: бібліометричне дослідження наукових публікацій	29

<i>Глона Марущак.</i> Аналітичні процедури в аудиті основних засобів: світовий досвід використання	31
<i>Богдан Мединський.</i> Позитивні аспекти таргетування інфляції в Україні	33
<i>Валерія Мерлюк.</i> Роль електронної системи публічних закупівель у сучасних умовах	35
<i>Анастасія Микитей.</i> Формування фінансових ресурсів комунальних підприємств	37
<i>Олександра Микитей.</i> Облік формування фінансових результатів в умовах ризик-орієнтованого управління	39
<i>Вікторія Найдич.</i> Особливості розвитку добровільного медичного страхування в Україні	41
<i>Тетяна Новак.</i> Інвестиційна діяльність в Чернівецькій області та перспективи її розвитку	43
<i>Олена Павлович.</i> Визнання й оцінка об'єктів основних засобів у бухгалтерському обліку	45
<i>Ліза Петрачук</i> Тенденції розвитку ринку банківських послуг в Україні	47
<i>Альона Пілат.</i> Місце фінансів корпорацій у фінансовій системі України	49
<i>Анна Поштарюк.</i> Бюджет для громадян у системі управління публічними фінансами	51
<i>Василь Романко.</i> Роль фінансових ринків у сучасному світі	53
<i>Богдана Сергій.</i> Наслідки впливу COVID-19 та карантинних обмежень на ринок ритейлу	55
<i>Тарас Сірий.</i> Облікова політика як інструмент управління підприємством	57
<i>Леся Сопівник.</i> Використання інтернет-технологій у маркетинговій діяльності підприємств	59
<i>Леся Сопівник.</i> Інноваційні механізми ритейлу в	61

банківському секторі України	
<i>Владислав Хортюк.</i> SWOT-аналіз соціальної відповідальності компаній в умовах пандемії	63
<i>Аліна Черній.</i> Проблеми ідентифікації системи управлінського обліку на підприємстві	65
<i>Юлія Шевчук.</i> Розвиток дистанційного банкінгу в Україні	67